

Majanduslikud mõttesuunad: Tööjõu vaated

Autor: Team itd

Sisukord

1. Ülevaade	3
2. Taustateave	6
Sissejuhatus	6
Majandusteooria päritolu	6
Klassikaline koolkond	7
Adam Smith	7
Ajalooline taust	7
Nähtamatu käsi	7
Tööjaotus	8
Väärtusteooria(d)	10
Ricardo väärtusteooria	11
Karl Marx	12
Sissejuhatus	12
Kaubad ja abstraktne töö	12
Ühiskondlikult vajalik tööaeg ja väärtusseadus	13
Ülejääkväärtus	14
Väike viimane märkus kapitali kontsentratsiooni kohta	15
Lõpumärkmed tööjõu kohta klassikalise kooli jaoks	15
Neoklassikaline koolkond (marginalistid + Marshall)	16
Neoklassitsistliku koolkonna ajalooline taust ja konformatsioon	16
Tööväärtuste teooriast kasulikkuse teooriani	17
Marshalli väärtusteooria	18
Tööturu loomine	19
Neoklassikaline arusaam töötusest	20
Keynes	21
Ajalooline taust	21
Keynesi kriitikud (neo)klassikale	21
Keynesi uued teooriad	23
Uued mudelid	24
Ajalugu lööb vastu	24
Friedmani naasmine (neo)klassika juurde	25
Uuesti vaadatud neoklassika koolkond: inimkapitali teooria	25
Institutsionalism ja uusmarksism	26
Feministlik majandusteadus	26

Ökoloogiline ökonomika	27
Järeldused	28
Uus kontekst, sama õigeusklik vaim	28
Uue õigeusu teoreetiline käsitus töömajanduses	29
Viited.....	30
3. Koolitusmaterjalid	31
Tegevus 1: Bingo!.....	31
Tegevus 2: Väärtuste viktoriin	34
Tegevus 3: Õige või vale	36
Tegevus 4: Gruppide rühmitamine	38
4. Interaktiivne õppematerjal	43
Tegevus 2: Väärtuste viktoriin	43
Tegevus 2: Õige või vale	45

1. Ülevaade

Millised on erinevad majandusliku mõtte koolkonnad?

Majandusliku mõtte koolkonnad või lihtsalt majanduskoolid on ideede rühmad, mis näitavad, kuidas majandus töötab või peaks toimima. Erinevad koolkonnad (me ei räägi koolidest kolledžite, instituutide või ülikoolide tähenduses, vaid lähenemisliinidena) on tavaliselt saanud oma nime kõige silmapaistvama(te) ideoloogide järgi, kes kujundasid selle aluse ja on hiljem lisanud nii toetajaid kui ka taunijaid. .

Majandusteaduse tekkest saati on tekkinud palju erinevaid majanduskoole. Kahtlemata on majanduskoolid pidevas muutumises ja arengus. Peamised majanduskoolid on aga tavaliselt loetletud järgmiselt: *Merkantilistlik koolkond, Füsiokraatia, Klassikaline koolkond, Neoklassikaline koolkond, Marksism, Austria koolkond, Keynesianism, Monetarism, Institutional Economics, Neoliberalism.*

Lisaks nendele majanduskoolidele on toetajate ja haarde poolest veel palju väiksemaid. Samas on osa koolide järelkasvu saanud. Paralleelkoolkonnad on välja töötatud varasemate alustel, mõnes aspektis varieerudes, kuna marksism tugineb klassikalisele koolkonnale, nagu me näeme.

Milline majanduskool on parem?

Kuigi on tõsi, et mõned majanduskoolid on aja jooksul vananenud või puudulikud, pole paremaid või halvemaid majanduskoole. Lõppkokkuvõttes sõltub sugulus majanduskooliga põhimõtteliselt autori ideedest. Majandusteadlane ei ole parem ega halvem seetõttu, et ta kuulub teatud majanduskoolkonda. Mõned koolid rõhutavad institutsioone, mõned raha- või fiskaalpoliitikat, mõned majanduskasvu, ebavõrdsust jne. Mõnel koolil on selgelt ideoloogiline komponent. See tähendab, et nad eelistavad ühte tüüpi ühiskonda teisele. Kõige tähtsam on alati julgustada mõttevoolude vahelist arutelu argumenteeritud ja põhjendatud viisil.

Kuidas see artikkel läheneb majanduskoolide uurimisele?

Selle artikli peamine eesmärk on tutvustada neid teooriaid, mis on aja jooksul säilinud ja mis võivad meid teavitada praegustest arengutest ja majanduspoliitikast. Seega ei saa majandusmõtte teemal kirjutada, keskendumata mineviku suurematele majandusteadlastele, st Adam Smithile, David Ricardole, Karl Marxile ja JM Keynesile. Eesmärk on uurida mõningaid nende teooriate üldjooni, keskendudes eelkõige ideedele, mis käsitlevad tööd kui analüüsi läbiviimise keskset telge. Nendest peamistest pooldajatest lähtuvalt puudutab artikkel ka neoklassitsismi, monetariste, institutsionaliste ja uusi majandusmõtte koolkondi.

Pedagoogilises plaanis on see palju huvitavam ja samas eeldatakse, et loogilis-ajaloolist lähenemist järgides saavutatakse sügavam arusaam koolidest. See tähendab, et iga kool esitatakse selle tekkimise ajaloolises kontekstis ja analüüsitakse pigem loogiliste kui ideoloogiliste kriteeriumide alusel.

Miks me keskendume tööjõule?

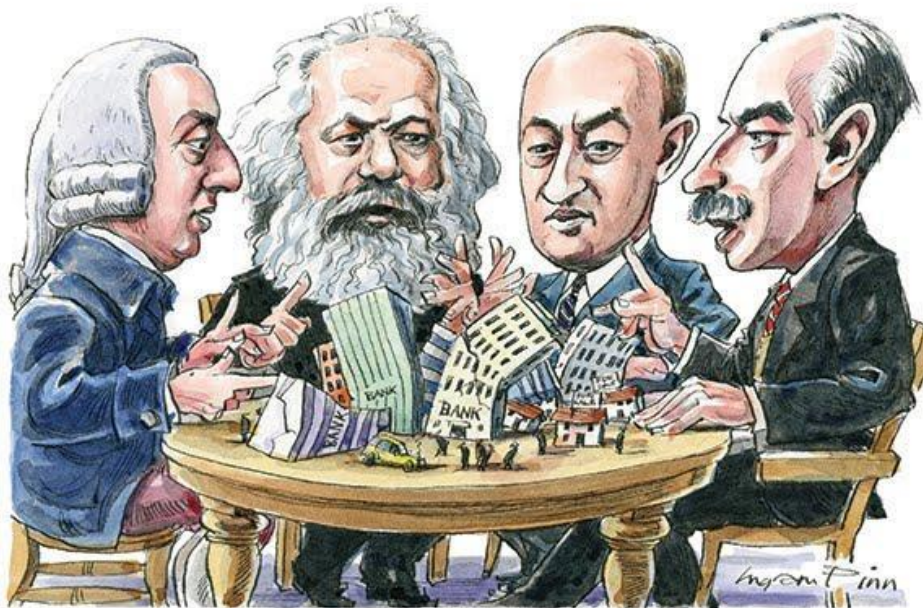
Töö on üks olulisemaid majandusteooriates käsitletavaid teemasid. Ei vähem oluline on see, et töötulu on pärast tööstusrevolutsiooni peamine üksikisiku sissetulekuallikas.

Tööturud on aga viimastel aastakümnetel muutunud. Naiste tööturu osakaalu tõus on enneolematult suurenenud, muutunud on nii uus tehnoloogia kui ka sissetulekute jaotus ning töötingimused näivad liikuvat ebakindluse, ebakindluse ja kehvade töötingimuste suunas. Tänapäeva tööjõu dünaamika

mõistmiseks võtab meie lähenemisviis ajaloolise vaatenurga, mis aitab mõista tööjõu mõiste arengut ja selle väärtust, alustades just esimestest meestest, kes arutelu lauale tõid .

Miks on oluline uurida (vanu) majandusmõtte koolkondi?

Kuigi praegused majandusteooriad juhivad praegust majandussüsteemi ja seega ka meie elu, ei tekkinud need teooriad ootamatult. Üldiselt ilmusid uued majandusteooriad olemasolevate teooriate väljatöötamise tulemusel või parema vastusena varasemate teooriate püsivatele ebaõnnestumistele, mis võivad lihtsalt aeguda. Asi on selles, et majandusteoorial pole oma seisukohtade tõestamiseks muud "testimismaastikku" kui reaalsus. Seetõttu pole majandusvaldkonnas oleviku mõistmiseks paremat viisi kui vaadata minevikku, et näha praeguseid majandusasju terviklikumalt ja täpsemalt, võimaldades samal ajal astuda vastu tuleviku tegelikkusele. rohkem ettevalmistatud viisil. Lõppkokkuvõttes ei ärata see mitte ainult huvi teema ja selle ajaloolise arengu edasise uurimise vastu, vaid annab lugejale ka vajaliku tausta, et tegeleda arenenumate praeguste majandusarengutega.

Esimene kiire mäng: saate teada, kes need poisid on?

VÖTMESÖNAD

Nähtamatu käsi

Kasutage väärtust

Vahetusväärtus

Abstraktne inimtöö

Sotsiaalselt vajalik tööaeg

Ülejääkväärtus

Kasulikkus

Piirkasulikkus

Rahaline illusioon

Kogunõudlus

2. Taustateave

Sissejuhatus

Majandusteooria päritolu

Majandusteaduse kui teaduse teke on seotud uue ühiskonnakorralduse vormi – kapitalismi – kujunemisega, süsteemiga, mis lahendab tootmise ja turustamise korraldust turgude laiendatud toimimise kaudu. Seetõttu on turud kapitalismi epitsenter, kuna need hõlmavad kogu majanduse toimimist.

Kapitalism rajati läbi pika ja aeglase protsessi, mis sai alguse Lääne-Euroopas 16. sajandil ja sai hoo sisse tööstusrevolutsiooni tulekuga 18. sajandi keskpaigas või lõpus. See ei tähenda, et kapitalistlik režiim oleks asendanud feodalismi, sest rühm "inspireeritud" inimesi leidis võtme automaatse kangastelje, aurumasina ja raua sulatamise leiutamiseks. Vastupidi, see oli kolme uudse nähtuse ühenduskoht: vahetuse universaliseerumine, selgem tööjaotus ning arvukate ja oluliste tehniliste edusammude ilmumine, mis lasid kapitalismil domineerima hakata. Seda argumenteeris Adam Smith oma raamatus *The Wealth of Nations* (1776), kus ta pani paika majandusteoreetilise süsteemi alused, mille poolt teda teatakse kui kaasaegse majanduse isa.

Tegelikult on see kolmest samaaegsest elemendist esimene, vahetus, mis Smithi sõnul on inimese DNA-s esinev keskne (looduslik) element, millest saab kogu sotsiaalse transformatsiooni protsessi mootor; ülejäänud kaks ilmnevad selle süvenemise tagajärjel. Pidades majandustegevuse peamiseks teljeks vahetust turul, tekkis vajadus avastada allikas, mis määras vahetuse proportsioonid ja asjaolud, mis võivad esile kutsuda kaupade hindade näiliselt kõikuva arengu. Vastus leiti fundamentaalses kontseptsioonis, *väärtuses*, mille päritolu ja mõõdupuu oli Smithi sõnul sünnitus:

"Seetõttu on töö igat liiki kaupade vahetusväärtuse tegelik mõõt" (Smith, 1958, lk 31).

Erinevused töökäsitluses väärtusallikana, isegi Smithi või Ricardo ja muidugi Marxi lugemustes, mis kõik on märgitud klassika alla, on telg, mille ümber käesolev artikkel korraldab koolkondade analüüsi. majanduslikust mõttest. Kui kapitalismi keskne voorus on muuta kõik tootlikud ressursid kaupadeks, ilmusid ka need ressursid, nagu kapital, maa ja tööjõud, organiseerituna tootmistegurite turgudele. See tähendas, et ka tööjõud muudeti uue palgarežiimi kohaselt kaubaks. Seega oli loomulik, et tekkisid küsimused tööjõu väärtusest ja hinnast, selle kasutamisest ning sellest, millistel tingimustel saaks see paremini kaasa aidata rikkuse loomisele ja selle jagamisele. Kõiki neid küsimusi ei olnud kerge ühitada, eriti õitsva majandusteaduse jaoks, mis arenes välja uut tüüpi sotsiaalse konflikti kontekstis, mida iseloomustas nii selle potentsiaal kui ka nende positsiooniga objektiivselt määratletud ühiskonnaklasside kaasamine tootmisprotsessi.

Tööjõu kui sisenemispunkti analüüs erinevates majandusmõtlemise koolkondades on esitatud üldiste ajalooliste kontekstide ja tingimuste hulka, milles erinevad koolkonnad oma teooriaid põhinevad ja sõnastavad. Pärast klassikalise koolkonna (Smith, Ricardo ja Marx) uurimist tutvustame neoklassikalist koolkonda, milles süvendame vahet marginalistide ja Marshalli vahel. Seejärel järgime Keynesi kriitikut ja uusi ettepanekuid ning hiljem segmenti Uued koolid, mille raames uurime peamistest koolkondadest tulenevaid erinevaid jooni. Lõpuks pakume välja mõned järeldused praeguse olukorra kohta domineerivate koolkondade ja ideoloogiate osas ning selle kohta, kuidas see mõjutab tänapäeva tööstruktuure.

Klassikaline koolkond

Adam Smith

Ajalooline taust

The Wealth of Nations (1776) on raamat, mis tegi Smithi kuulsaks ja tegi temast majandusteaduse isa. Raamatu sisu on tõeliselt revolutsiooniline, kui võtta arvesse, et see on kirjutatud ajal, mil feodalism oli veel laialt levinud ja ka üsna tugev ning turumehhanismi järgi korraldatud majanduse osa oli äärmiselt väike. , kuigi kiiresti kasvav. Tegelikult paikneb Smithi panus just keskaegsest ja feodaalsest ühiskonnast modernsesse ja kapitalistlikusse ülemineku lõppfaasis. Täpsemalt tuvastatakse see tavaliselt 18. sajandi lõpus, eriti kui tegemist on Inglismaaga (ja laiemalt ka Šotimaaga), tööstusrevolutsiooni algusega.

Tootmisprotsesside tasandil andis just töötlev tootmine tõuke kahe kaasaegsele ühiskonnale iseloomuliku ühiskonnaklassi: ühelt poolt tööstuskapitalistide ja teiselt poolt tööstusliku proletariaadi konsolideerumisele. Sellegipoolest, vaatamata oma täiesti kaasaegsetele omadustele (nagu uued tootmisviisid tööjõu killustatuses ja spetsialiseerumises), ei olnud Smithi tunnistajaks olnud tootmistoodang kaugeltki küps. Tööstusrevolutsioon algas hiljuti, kuid oli ikka veel pooleli.

Kategoorilist murrangut, mille Smith tekitas tekkiva kapitalistliku süsteemi kaitseks, tuleb ennekõike pidada reaktsiooniks ja kriitikaks traditsioonilistele, keskaegsetele, feodaal- ja absolutistlikutele süsteemidele, mis valitsesid kuni selle ajani. Smithi kavatsused avastada seadusi, mis valitsesid uut kaasaegset ühiskonda, murdis kindlasti teoloogiast põhjalikult läbi imbunud skolastilise traditsiooni; lükates samal ajal tagasi ka mõned kahe vahetult eelnenud sajanditest pärit ja samuti modernsusse kuuluva majandusvoolu: merkantilismi ja füsiokraatliku koolkonna peamised väited. Teisisõnu, väljaspool Smithi klassikuuluvust, võib kaasaegse ühiskonna vabandust tõlgendada kui selle aja hegemoniliste traditsioonide tagasilükkamist.

Esimene suur küsimus, mille Smithi poole püüdis, oli paljastada mehhanism, mille kaudu ülalkirjeldatud tüüpi sotsiaalne süsteem aja jooksul toimiks ja püsiks stabiilsena. Järgmises osas käsitleme mõningaid ideid ja "majandusseadusi", mida Smith kasutas argumentidena uue sotsiaalse režiimi kaitseks "teaduslikust" vaatenurgast.

Nähtamatu käsi

Võttes kasutusele majandusseaduste ja nende toimimise mõiste, pani Smith majandusteaduse teaduslikule alusele. See on põhjus, miks teda kutsutakse kaasaegse majanduse rajajaks. Konkreetselt kavatseb Smith näidata, et kapitalistliku süsteemi majandusvormid, mida ei reguleeri traditsioonilised põhimõtted ja normid, mis tähendab feodaalsed regulatsioonid ja piirangud, ei too kaasa üldist desorganiseerumist, vaid vastupidi, kapitalismi juhib seaduste kogum, mis tagab ühiskonna materiaalse taastootmise ja veelgi enam selle edenemise. Nendel seadustel on aga eriline iseloom.

Esiteks lükkab Smith otse välja igasuguse vahetu seose majandusseaduste ja jumalike seaduste vahel. Vastupidi, majandusseadused viitavad puhtalt inimlikule nähtusele ja täpsemalt inimeste **omakasule** . Smith väidab, et omakasu, sotsiaalselt vastuvõetamatu motiiv, tekitab keeruliste sotsiaalsete

vastastikuste suhete kaudu sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kasvu. ¹Rangelt individuaalsest vaatenurgast vaagituna, kui teatud tegutsemisviis on tulusam või rahuldavam ja sama juhtub iga ühiskonna moodustava indiviidiga, siis selle individuaalse mugavuse tõttu on selline käitumine ja selle tulemused need, mis kehtestatakse üldiste majandusseadustena. Smith kirjeldas seda objektiivsete seaduste spontaanseid toimimist, mis juhib inimtegevust ühiskonna kui terviku huvidele vastaval viisil kui **nähtamatut kätt**. ²

Kuigi võiks eeldada, et omakasu toob kaasa kaootilise ühiskonna, väidab Smith selle asemel, et ühiskond ei kuku kokku tänu **konkurentsile**. Kui iga ühiskonnaliige püüab teenida oma huve, arvestamata sotsiaalseid kulusid, siis tema huvi vastandub teiste sarnaselt motiveeritud isikute huvidega. Kui näiteks tootja küsib liiga kõrget hinda, siis eeldatakse, et ostjad pöörduvad teiste tootjate poole. Kui tootja maksab oma töötajatele alatasusid, otsivad töötajad tööd mujalt.

Lisaks põhineb see süsteem peamiselt paljude isikute detsentraliseeritud otsustel ilma ühegi keske koordineeriva asutuse vahenduseta, vaid ainult tootmisprobleemi lahendavate turumehhanismide koordineerimisel. Näiteks kui toote hind on liiga kõrge, on see märk sellest, et ühiskond soovib seda toodet suuremates kogustes. Kõrged hinnad toovad kaasa ülekasumi, mis meelitab sellesse tulusasse tegevusse investeringuid; see kapitali kogunemine laiendab toote pakkumist, mida ühiskond ennekõike soovis ja madalamate hindadega. Pöördprotsess toimub juhul, kui hind on alla normi. Samal real lahendatakse kaudselt jaotamise probleem, kuna toodete hinnad sisaldavad tootmistegurite tavalisi hüvesid, st tavalisi palku, kasumit ja renti.

Lühidalt, Adam Smith põhjendas oma teooriat põimuvate arusaamadega omakasu ja konkurentsikohta, mida juhib nähtamatu käsi, mis selgitab, kuidas turumehhanism on isereguleeruv süsteem, mille toimimine ei too kaasa kaost ega võimalikku lagunemist, vaid pigem. süsteemile, mis suudab tekitada sotsiaalset ühtekuuluvust ja hoida koos kõiki tsentrifugaaljõude.

Tööjaotus

Raamatus *The Wealth of Nations* on Smithi otsingud „tsiviliseeritud ühiskonna“ uue dünaamika, see tähendab tarkava kapitalismi, mille sünni tunnistajaks ta oli, mõistmiseks, kavatsus leida vastus loomulikule järgküsimusele: „mis on rikkus?“. Tegelikult ilmnisid Smithi vastused kohe, sest esimeses lauses, mis ilmub raamatu sissejuhatuses, teeb ta lühikese avalduse, millest võib vaieldamatult saada kogu klassikalise teoreetilise süsteemi nurgakivi:

“Iga rahva aastatöö on fond, mis talle põhimõtteliselt kõike eluks vajalikku ja mugavat varustab ning mida riik aastas tarbib. Nimetatud fond on alati integreeritud kas vahetu töötootega või sellega, mis ostetakse selle toote kaudu teistelt riikidelt.” (WN [1776] lk 3).

Lühidalt, peaaegu lakooniliselt toob Smith oma aja kahest kõige olulisemast teooriast kaks sisuliselt erinevat vaatenurka. Esiteks väidab ta, et rikkus koosneb kaupadest, igasugustest toodetest - "eluks vajalikest ja mugavatest asjadest". Ja teiseks, mis veelgi olulisem, kinnitab ta, et rikkuse ainus ja

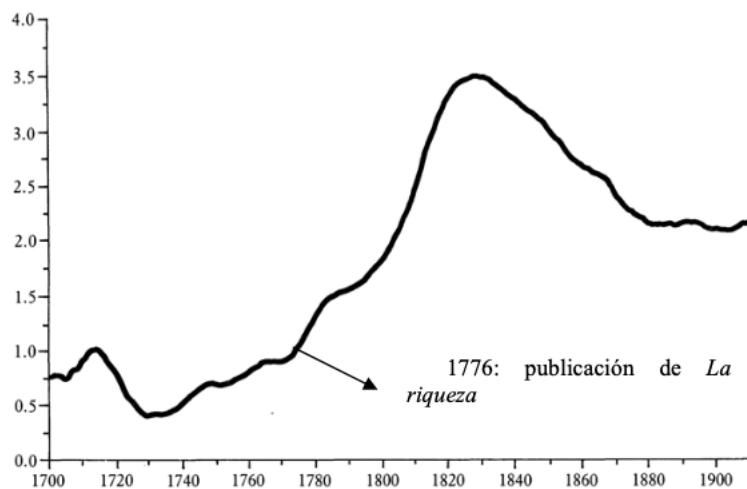
¹Ta põhjendas oma juhtumit eelmises väljaandes *The Moral Sentiments* (1759)

² „Nagu iga üksikisik, püüab seega nii palju, kui ta suudab, kasutada oma kapitali kodumaise tööstuse toetamiseks ja suunata seda tööstust nii, et selle toodang oleks suurima väärtusega; iga indiviid pingutab tingimata selle nimel, et ühiskonna aastatulu oleks võimalikult suur. Üldiselt ta tööepoolest ei kavatse avalikku huvi edendada ega tea, kui palju ta seda edendab. Eelistades kodumaise tööstuse toetamist välismaisele tööstuse omale, kavatseb ta ainult enda turvalisust; ja suunates seda tööstust nii, et selle toodang võib olla suurim väärtus, kavatseb ta ainult omaenda kasu ja selles, nagu paljudel muudel juhtudel, juhib teda nähtamatu käsi, et edendada eesmärki, mis ei olnud osa tema kavatsusest. Ühiskonna jaoks pole alati hullem, et ta sellesse ei kuulunud. Oma huve järgides edendab ta sageli ühiskonna huvisid tõhusamalt kui siis, kui ta seda tegelikult edendada kavatseb. (WN, lk 423)

ainuallikas on meeste töö, täpsemalt ühiskonna kui terviku töö – "rahva aastatöö". Ta lükkab selgesõnaliselt tagasi merkantilistlikud ideed, mis väitsid, et rikkuse päritolu tuleks otsida äritegevusest ja selle eelivorm on raha; nagu väitis merkantilistide usk. Kuid see ei ole loodud ainult põllumajandustööga ega võta kuju ainult esmastes toodetes, mis on loodud looduses ja mis seejärel läbivad mitmesuguseid muundumisi, nagu kaitses füsiokraatlik versioon.

Jätkates seda mõtisklust, kui Smithi väide oli tõsi – see tähendab, et rikkus koosneb eluks vajalikest ja mugavatest asjadest, mille päritolu on tööjõud, siis järgmine küsimus, millele autor püüdis vastata, oli „kuidas saaks ühiskond kasvada. rikkus?“. Smithi väide oli otsene järg eelnevale, kuna ta väitis, et turumajanduse loomulik tendents on **tööjaotusest tekkiva jõukuse kasv** koos sellest tuleneva tootlikkuse kasvu ja kulude vähenemisega. Siin on jällegi oluline meeles pidada, et Smith kirjeldas majandust üleminekul feodalismilt turusüsteemile. Smithi aega iseloomustab tootmistoodangu hajumine, mitte moodsa tehase ja selle tehnoloogiliste uuenduste ilmumine. See tähendab, et tootmismahu suurenemist tuleks ühemõtteliselt seostada "tööjõu tootlike jõudude" kasvuga, kuna see ei olnud seotud ei töötava elanikkonna olulise suurenemisega ega uute masinate kasutamisega töötaja abistamiseks. tema ülesannetes. Tööviljakuse tõusu põhjust tuleb siis Smithi sõnul otsida tööjaotuse süvenemisest.

Gráfico 1. Tasa de crecimiento del producto industrial de Inglaterra 1700-1913

Fuente: Crafts y Harley (1992)

Graafik: tööstustoodangu kasv Inglismaal 1700-1913

Selgitamaks tööjaotust, mille kohta Smith kasutab kuulsat nõõpnõelavabriku analoogiat, selgitab ta, et kui ühe ja sama toote valmistamisele suunatud tootmisprotsess killustatakse arvukateks lihtsateks toiminguteks, mida teostavad erinevad töötajad, suureneb tööviljakus toimub kolmel põhjusel: Esiteks annab töötaja spetsialiseerumine ühele korduvale ülesandele suurema osavuse; teiseks säästetakse ühelt toimingult teisele üleminekust põhjustatud „seisakuid“; ja lõpuks, pühendades terve päeva ühele ülesandele, elavneb töötaja loovus, mis aitab välja mõelda uusi ja tõhusamaid töövahendeid või täiustada vanu.

See tööjaotuse teooria lisab kaks olulist elementi. Esiteks, kuigi turuühiskond toimib täiesti detsentraliseeritult, kus iga indiviid püüab rahuldada oma isiklike huve, loob see ühiskond siiski sisemisi mehhanisme, mis seovad inimesi ühtseks tervikuks. Kaugeltki tootjatevahelise täieliku sõltumatuse loomisest on kõigi inimeste vahel tekkinud uut tüüpi vastastikune sõltuvussuhe: *"tsiviliseeritud ühiskonnas - Smith ütleb - [iga mees] vajab igal hetkel rahvahulga koostööd ja abi."* (WN [1776] lk 16) Teiseks demonstreeris Smith, et selline ühiskond on võimeline majanduskasvuks, kuna tööjaotus toob vaieldamatult kaasa tootlikkuse kiire kasvu, mis omakorda toob kaasa majanduse kasvu. Järgmine küsimus on, kas see majanduse kasv jätkub igavesti – küsimus, mida Smith seostab tööjõu pakkumise ja nõudlusega ning selle hinnaga, mille jaoks peame Smithi väärtuse teooriat põhjalikumalt mõistma.

Väärtusteooria(d).

On juba kindlaks tehtud, et tsiviliseeritud ühiskond on oma olemuselt kaubanduslik ühiskond, kus tööjaotuse tulemusena on iga inimene spetsialiseerunud mingile tootmisvormile ja on seetõttu kohustatud kasutama teiste inimeste töö toodangut. vahetada. *Rahvaste rikkuses välja* toodud argumendiliin viib diskussioonini jõudude üle, mis juhivad vahetussuhteid ehk kaupade väärtuse määramist.

Väärtusteooria on püüd siduda majanduselu pinnanähtused mõne sisemise seadusega. Smith kinnitab, et sõnal VÄÄRTUS on kaks erinevat tähendust, kuna mõnikord väljendab see konkreetse objekti väärtuse kasulikkust ja mõnikord ka võimalust osta muid kaupu. Võime kutsuda esimest **kasutusväärtust** ja teist **vahetusväärtust**. Uurimise lähtekohaks on just nimelt küsimus: kuidas määratakse kauba suhteline väärtus ehk vahetusväärtus? Smith ütles, et vahetusväärtus ei ole kvantitatiivselt tingitud kasutusväärtusest (kasulikkusest) ning et kasutusväärtuse suurus ja vahetusväärtus on kauba kaks sõltumatut tegurit.

Smith väitis esimeses kolmes peatükis, et töö jaguneb sotsiaalselt nii, et kauba omaniku jaoks - sõltudes teiste tööst eluks vajalike ja mugavate asjade hankimiseks - on tema kauba väärtus võrdne teiste tööga. et teie kaup võimaldab teil börsil omandada või "käsku anda". Smithi sõnul omandab üksikisik ühe kauba teise vastu vahetades kellegi teise tööd, mis on selles tootes "kehastunud". Seetõttu on väärtuseks sisuliselt töö ja selle suurus on fikseeritud vajaliku töö hulgaga. Sellegipoolest seisab ta siin silmitsi ühega paljudest raskustest võidujooksus väärtuse tegeliku tähenduse avastamiseks. Kuigi see väidab, et töö on ainus tõeline väärtuse allikas, on tõde see, et tööd ei saa iseenesest jälgida, mis jätab teise küsimuse: kuidas seda tööd mõõdetakse?

Lihtsaim viis tulemuse tagamiseks oleks see, et vahetuses osalevad isikud teaksid kaupades sisalduva tööjõu koguseid. Selleks kasutab Smith radikaalset lähenemisviisi, kirjeldades primitiivset ühiskonda, kus pole ei kapitali ega palgatööjõudu ja kus töötaja-tootja teab täpselt, kui palju tööd selle ühiskonna iga toode hõlmab:

Ühiskonna primitiivses ja toores seisundis, mis eelneb kapitali kogumisele ja maa omastamisele, näib ainuke asjaolu, mis võib olla erinevate objektide vastastikuse vahetamise normiks, olevat proportsioon erinevate töömahtude vahel. nende omandamiseks on vaja. Kui näiteks jahimeeste riigis maksab kopra tapmine tavaliselt kaks korda rohkem kui hirve tapmine, vahetatakse kobras loomulikult kahe hirve vastu või on seda väärt. On loomulik, et üldiselt on kahe päeva või kahe tunni töö korrutis kaks korda väärt kui päeva või tunni tulemus (WN [1776] 1997: 47)

Nii et selles kontekstis on töö põhinev väärtuse seadus täidetud. Smith saavutab seega oma eesmärgi, ainult et ta teeb seda selle hinnaga, et väärtusseadus kaotab kogu oma teoreetilise huvi, kuna see oleks seadus, mis kirjeldab hindade käitumist ainult primitiivses ühiskonnas. Mis on siis seadus, mis reguleerib vahetust – väärtusvahetust – tänapäeva "tsiviliseeritud ühiskonnas"? Sellele küsimusele vastamiseks pidi Smith loobuma tööväärtuste teooriast ning pakkus välja täiesti uue ja teistsuguse seletuse, mida tuntakse *väärtuse liitmise teooriana*, mis väidab, et vahetusväärtuse määrab palga, kasumi ja sissetuleku summa. st tasu, mida saavad kõik tootmisprotsessis osalejad: töölised, kapitalistid, maaomanikud. See väärtusteooria, mida tuntakse ka "tootmiskulude teooriana", kujutas endast tegelikult tootmiskuludel põhineva hinna määramise teooriat, mis pidi mängima meie päevil olulist rolli. Sellest väärtuse mõistest sai lähtepunkt väärtusteooriate väljatöötamisele, mis asetavad töö, kapitali ja maa samaväärseteks tootmisteguriteks ja väärtuse loojateks. Seda tõlgendust toetasid paljud üheksateistkümnenda sajandi majandusteadlased, sealhulgas JB Say ja JS Mill.

Ricardo, nagu me järgmises peatükis uurime, võttis omaks Smithi esimese käsitluse väärtusest, mida tuntakse tööväärtuste teooriana, ja püüdis seda rakendada kaasaegses ühiskonnas ning lahendas mõned mõistatused, mis panid Smithi oma esimese hülgama (ja õigeks muutma). Ricardole) vaade.

Ricardo väärtusteooria

David Ricardo mõju majandusmõtte ajaloole erines Adam Smithi omast. Esiteks suutis Ricardo oma elus moodustada tõelise majanduskooli, mille vaieldamatu juht ta oli. Konteksti raamides oli Ricardo aeg neli aastakümnet pärast Smithi kaastöid. Seetõttu sai ta tõepoolest olla tunnistajaks kapitalismi arengule, mis jõudis kiiresti küpsuse poole, kus tööstusrevolutsiooni jõud olid juba pidurdamatult valla päästetud. Veelgi enam, just tänu oma positsioonile ideede ajaloos oli Ricardol oma uurimistöö jaoks privilegieeritud lähtepunkt: Smithi *rahvaste rikkus*. Ta seisab hiiglase õlgadel.

Ricardo suur panus väärtusteooriasse seisneb tema nõudmises Smithi töö väärtusteooria aktsepteerimisele, mille kohaselt kaupade suhtelised hinnad on ligikaudu proportsionaalsed nende tootmiseks kulutatud tööjõu suhteliste kogustega. Täpsemalt, Ricardos on tööaeg loomulike hindade peamine regulaator, mis omakorda on turuhindade raskuskese:

Kõik suured kõikumised, mis toimuvad nende kaupade suhtelises väärtuses, mida toodetakse suurema või väiksema tööjõuga, mida nende tootmiseks aeg-ajalt vaja läheb. (Teosed, I kd, lk 36–37)

Ricardo erimeelsused Smithiga on selged. Smith oli sunnitud loobuma tööväärtuste teooriast, pidades silmas kapitalistliku ühiskonna tõusu, kus ta ei suutnud selgitada käsutöö (palga) ja inkorporeeritud tööjõu (toote väärtuse) erinevuse põhjuseid. Ricardo kriitika viitas sellele, et palk ei ole – see ei saa olla – võrdne toote väärtusega, vaid seda reguleerivad muus seadused, kuna palk, nagu iga muu kauba hind, on pidevas muutumises. "Töö väärtus" ehk töötasu suurus, väidab Ricardo, ei ole vastuolus ega muuda kehtetuks tööaja väärtuse määramist ega ole seotud toote väärtuse suurusjärguga.

Kui tööväärtuse teooria määratlus on täidetud, ei ole palgamuutus võimeline hindu muutma seni, kuni iga toote tööajavajadus ei ole muutunud. Kuid kõikumine peab mingil moel neelduma ja tegelikult on see sellepärast, et kasum on Ricardo sõnul pöördvõrdeline seos palgadega. Väärtuse määrab tööjõu hulk, kuid siis tuleb see väärtus "lahendada" palgaks ja kasumiks. Kuna palgad on erinevad, ei muutu koguväärtuse suurus, ütleb Ricardo, kuid sele jaotus klasside vahel muutub. Selle lihtsa järelduse tagajärjed on suured: selle põhjal tuleb nõustuda, et kapitalistlikku ühiskonda läbib vääramatult kapitalistide ja tööliste vaheline jaotuskonflikt. Ühe ja teise vastandlikud huvid seisavad neile

saatuslikult silmitsi: igasugune palgatõus tähendab tingimata kasumi vähenemist. Kui Smith avastas palga ja kasumi vastastikuse seose, loobus ta tööväärtuse teooriast, et omaks võtta tootmiskulude teooria, mis ainult nullib konflikti, kuna selle lähenemisviisi kohaselt põhjustab palgatõus pigem toormehindadega proportsionaalset tõusu, mitte aga kasumi üldise languse määramine. Siis valitseb – meie välja toodud nootidega – tööandjate ja töötajate vahel harmoonia.

Vaatamata täiusliku muutumatu väärtuse puudumisele nõustus Ricardo põhimõttega, mille kohaselt reguleerib toodete vahetussuhteid (see tähendab kaupade hindu) nende tootmisele kulutatud suhteline tööaeg mitte ainult "primitiivses ühiskonnas", vaid ka kapitalismis. Erinevus seisneb selles, et kapitalismis vajab suhteliste hindade tööteooria mitmeid täpsustusi ja modifikatsioone. Need muudatused on seotud selliste tegurite olemasoluga nagu kapitali ja tööjõu suhe ning muutused sissetulekute jaotuses.

Lõpetuseks näitas Ricardo erilist huvi rahvusvahelise kaubanduse küsimuste vastu. Ta arvas, et tema tööjõu (vahetus)väärtuse teooriat saaks laiendada mitte ainult kodumaistele, vaid ka rahvusvahelistele turgudele. Sellele lisandus ja raha kvantiteediteooriat kasutades tuletas ta suhtelise eelise printsiibi, idee, mis on säilinud (ehkki modifitseeritud) tänapäevani ja mida võib leida kõigist rahvusvahelise kaubanduse raamatutest.³

Karl Marx

Sissejuhatus

Majandusmõtte ajaloo seisukohalt sündis 1860. aastate lõpus ja 1870. aastate alguses kaks voolu, mis tegid ettepaneku murda klassikalisest poliitökonoomiast. Kaks liikumist, mis olid siiski täiesti vastandlikud ja üheaegselt (mõne aastase erinevusega – Marx, 1867 ja Marginalistid 1870), andsid oma peaaegu lõpliku kuju tänapäeva majandusteooria areenile.

Marxi vaatenurk ei seisne kõigi klassikalise poliitökonoomia tugisammaste (Smith ja Ricardo) poolt sõnastatud teooriate ammendavas tagasilükkamises; kuid ta võtab neid lähtepunktiks. Siiski on Marxi eesmärk ületada klassikaline pärand, säilitades osaliselt selle sisu, kuid osutades ka selle piirangutele. Tähtsus, mida Marx ise Smithi ja Ricardo töödele omistas, ilmneb ka arvukates tsitaatides, mis sisalduvad raamatus "*Kapital*", aga ka üksikasjalikus analüüsis, mille ta neile pühendab.

Marxi tõlgendusi on erinevaid ja see jätab sageli mulje, et tema teos on poliitiline pamflet. See on tõepoolest seotud sotsialistliku liikumise ajaloo, mille päritolu on suurel määral inspireeritud Marxist endast, täpsemalt Marxi ja Engelsi poliitilistest ja filosoofilistest kirjutistest (nt *Kommunistlik manifest* (1848), *The German Ideologia* (1845–1846)) Sellegipoolest jätkaks see kitsas tõlgendus tähelepanuta Marxi peamised majanduslikud panused, st *Kapitali kolm köidet*.

Kaubad ja abstraktne töö

Marxi majandusuuringute eesmärk oli "*paljastada kaasaegse ühiskonna liikumisseadusi*" (*Capital*, I kd, lk 10), st avastada sotsiaalseid seaduspärasusi, mida kirjeldatakse peamiselt kui pikaajalisi tendentse. Marx märgib, et kapitalism on ajalooliselt spetsiifiline süsteem, mida iseloomustab

³Selle kohta lisateabe saamiseks vaadake peatükki Konkurents vs koostöö (citar bien)

üldistatud kaubavahetus, seega on tema uurimise lähtepunktiks loomulikult kaupade analüüs, kapitalistliku ühiskonna rikkuse kõige elementaarsem vorm. Nagu klassikaline koolkond juba märkis, on kaupadel kaks omadust: neid saab kasutada vajaduste rahuldamiseks ja neid saab ka vahetada. Võttes kasutusele Marxi ajal väljakujunenud terminoloogia, on kaup samaaegselt *kasutusväärtus* ja *väärtus*. Taas püstitatakse küsimus: mis seda vahetust reguleerib?

Kui kaupadel poleks iseenesest "midagi võrdväärtset", ei saaks nad kunagi olla võrdsed ja sellel võrdsel pole midagi pistmist nende vastavate *kasutusväärtustega*. Seda seetõttu, et nende materiaalsed kehad, nende kasutusväärtused ei muuda neid kaugeltki võrdseks, vaid muudavad nad üksteisest erinevaks. Kui kaupade kasutusväärtus abstraherida, jääb alles üks ühine vara: need kõik on töösaadused, kuid töö, mida peetakse ebaselgeks tööks. Kaubad on väärtused, sest need esindavad **abstraktset inimtööd**, mis need on toonud.

Kui Smith algelt ja hiljem Ricardo nägi vaeva, et leida, mis "loonud" väärtust (väärtuse allikat), jõudsid nad järeldusele, nii originaalsele kui raske oli näidata: ainult ja ainult töö on võime "luua" väärtus. Kui see leid oli kindlaks tehtud, asusid nad postuleerima, et väärtuse ja kaupades sisalduva töö vahel on proportsionaalne suhe. Selles valdkonnas tuleb välja tuua kaks olulist erinevust klassikute ja Marxi vahel. Esiteks viitavad klassikalised autorid alati tööjõule ilma täiendavaid täpsustusi tegemata. Seega ajavad nad segi töö kaks aspekti: tööd, mida peetakse inimese tootlikuks tegevuseks üldiselt (mida Marx nimetab abstraktseks tööks); ja teatud toote valmistamisele suunatud tegevus (kasulik ja konkreetne tööjõud). Need ei ole kaks erinevat tegevust, vaid kaks erinevat vaadet samale töökohale. Teisisõnu, Marx nimetab abstraktse tööaja koguhulka, st kauba sisse lülitatud, kauba *väärtuse immanentseks mõõduks*.

Teiseks piirdus klassikaline poliitökonoomia peamiselt sellega, kuidas määrati hind ehk teisisõnu vahetusväärtus. Erinevalt klassikast pole Marx kunagi öelnud, et see väärtuse kvantitatiivne määramine on kohe võrreldav turu jälgitavate hindade vahelise suhtega. Pidage meeles, et nii Smithi kui ka Ricardo jaoks aetakse kategooriad väärtus ja vahetusväärtus (või hind) segamini, kuni need muutuvad üheks, justkui oleks tegemist ühe nähtusega. Marxi jaoks ei ole väärtus ja vahetusväärtus samad, vastupidiselt sellele, mida Smith või Ricardo uskusid. Järelikult ei tohiks tööjõudu segi ajada väärtusega, nagu väärtust ei tohiks segi ajada hinnaga.

Ühiskondlikult vajalik tööaeg ja väärtuseadus

Kauba väärtus võrdub abstraktse tööaja kogusega, mis on sotsiaalselt vajalik kõnealuse kauba tootmiseks. Seetõttu erineb sotsiaalselt vajaliku abstraktse tööaja mõiste Smithi ja Ricardo homogeniseeritud tööajast.

Marxi jaoks määrab töö koguse ja järelikult ka väärtuse suuruse mis tahes kauba valmistamiseks kuluva tööajaga, st selle tootmiseks keskmiselt kuluva tööajaga või teisisõnu tööaeg, *mis on "sotsiaalselt vajalik mis tahes kasutusväärtuse tootmiseks normaalsetes tootmistingimustes ning ühiskonnas valitseva keskmise oskuse ja tööintensiivsusega"*. Näiteks Marx (*Capital*, I köide, lk 39) viitab iseloomulikule näitele, mida täheldati Inglismaal, kui jõuliste kangastelgede kasutuselevõtt vähendas kanga tootmiseks sotsiaalselt vajalikku tööaega umbes viiskümmend protsenti. Traditsioonilised tootjad, kes jätkasid tööd käsitsi kangastelgedega, leidsid, et nende kauba väärtus langes poole võrra mitte nende enda tööaja, vaid sotsiaalselt vajaliku tööaja vähenemise tõttu.

Kuidas väärtuse suurus varieerub? Kui teatud kauba tootmisel on vaja rohkem tööd teha, seda suurem on selle väärtus. Ja samamoodi, mida suurem on tööjõu tootlikkus, seda väiksem on väärtuse suurus,

kuna iga üksuse tootmisse investeeritakse vähem tööd. Lühidalt: " *kauba väärtuse suurus muutub otseselt tööjõu kogusega ja pöördvõrdeliselt sellesse investeeritud tööjõu tootlikkusega*" (Kapital [1867] 1986: 8).

Seda loogikat järgides on turuhindade liikumise regulaatoriks väärtusseadus – mille kohaselt on ühiskondlikult vajalik tööaeg kaubas vahetult kehastunud. Hinnad on vahendid, mille kaudu kapitalistid realiseerivad oma kasumit ja kahjumit ning reguleerivad vastavalt oma käitumist. Ühiskondlikult vajalik tööaeg on hindade ja kasumi ning seega ka sotsiaalse taastootmise regulaator. Selle kaksiksuhte toimimist nimetab Marx väärtusseaduseks, mille roll on analoogne Adam Smithi "nähtamatu käega", sest see annab selgituse selle kohta, kuidas kapitalistlik ühiskond ennast taastoodab ja selle taastootmise erinevaid mastaape.

Ülejääkväärtus

Marx tegi vahet tööjõu ja *tööjõu vahel*, mis on lisaväärtuse mõiste mõistmiseks ülioluline.

Tööjõudu või töövõimet tuleb mõista kui inimeses eksisteerivate vaimsete ja füüsiliste võimete kogumit, mida ta kasutab alati, kui ta loob mõne kirjelduse kasutusväärtuse. (Kapital, I kd, lk 186)

Sellest järeldub, et töö on tööjõu, st kasuliku töö kasutamine, mida tööline teatud aja jooksul teeb. Ja nagu iga teine kaup, määrab tööjõu väärtuse selle tootmiseks vajalik töö hulk. Sel juhul on väärtuse suurus võrdne tööajaga, mis kulub töötaja elatise tootmiseks. Teisisõnu, tööjõu väärtus on võrdne sotsiaalselt vajaliku tööajaga, mis kulub kaupade tootmiseks, mida töötaja oma rahapalga eest ostab enda ja oma pere taastootmiseks. Kuid tööaeg, mis sisaldub kaupades, mida töötaja tavaliselt kasutab enda ja oma pere taastootmiseks päevas, on väiksem kui tööaeg, mida töötaja tegelikult samal ajavahemikul kapitali omanikule pakub. Tulemuseks on see, et töötaja toodab mis tahes aja jooksul rohkem väärtust kui palgaekvivalent, mida kapitali omanik tööjõu kasutamise eest maksab. Seda erinevust nimetab Marx "tasustamata tööjõuks" ja "tööjõu ülejäägiks".

See argumenteeriv joon, mis algab kauba analüüsist ja jätkub abstraktse töö, sotsiaalse vajaliku tööaja ja tööjõu ideedeni, moodustab Marxi kaasaegse ühiskonna poliitilise kirjelduse teoreetilise nurgakivi. Marxi jaoks vajavad kõik ühiskonnad enda taastootmiseks tööjõudu. Nii palju, et kõigis ühiskondades teeb konkreetne sotsiaalne klass rohkem tööd, kui on vaja tema enda taastootmiseks, kusjuures üleliigse tööjõu omastavad domineerivad klassid omandisuhete, traditsioonide, õigussüsteemi ja ka jõu kaudu. Sellised ekspuuteerivad suhted on kapitalismieelsetes tootmisviisides (nt orjus ja feodalism) üsna läbipaistvad, samas kui kapitalismis on need põimitud rahalistesse tehingutesse, mis jätavad mulje võrdsest ja seega õiglasest vahetusest.

Vahet kogu tööaja ja töötajate töövõime taastootmiseks kuluva aja vahel nimetatakse tööaja ülejäägiks ja selle rahalise väljenduse, **lisaväärtuse**, omastavad omandiklassid (kapitalistid ja maaomanikud) ja riik. Ühiskonda kogunev rikkus on otseselt seotud tööaja ülejäägiga, mis on pöördvõrdeline tööjõu vajaliku tööajaga. Tööjõu ja tööjõu eristamine on Marxi suurim avastus ja panus poliitökonomiasse, sest selle eristuse kaudu saab selgitada lisaväärtuse allikat.

Väike viimane märkus kapitali kontsentratsiooni kohta

Marxi süsteemist täieliku pildi saamiseks tuleks uurida kogu *kapitalis sisalduvat arengut*, mis jääb sellest artiklist välja. Sellegipoolest on Marxi kapitalist lisaks lisaväärtuse teooriale oluline eemaldada veel üks asi, *kapitali koondumise idee*.

Marxi järgi on kapitalistide individuaalse käitumise tunnuseks kasumi taotlemine kui eesmärk iseeneses, mis sunnib neid kahte liiki konkurentsi: esimene tööturgudel töötajatega palkade ja töötingimuste pärast ning teine. teiste kapitalistidega kaubaturgudel turuosa laiendamise üle oma konkurentide arvelt. Kapitalistid tulevad nende kahe konkurentsitüübiga toime suurema põhikapitali kasutuselevõetuga. Selle tulemusena kasutatakse töövõljalikuse tõstmiseks tööprotsessi mehhaniseerimist. Põhikapitali kasutuselevõtt suurendab nii minimaalse efektiivsuse saavutamiseks vajalikku tegevusmahtu kui ka vähendab tootmisühiku maksumust. Viimane tähendab, et innovaatilised ettevõtted saavad hindu alandades oma turuosa suurendada vähem tõhusate ettevõtete arvelt. Seega viib kapitali akumulatsiooni protsess selleni, et väike arv tippettevõtteid kontrollivad järjest suuremat osa koguturust. See on põhjus, miks kapitali koondumine on kapitali olemusest ja konkurentsi toimimisest tulenev oodatav tulemus, mis aja jooksul mingil juhul ei vähene.

Kui on olemas suur ennustus, mis on ajalooliselt kinnitust leidnud, on see Marxi kapitali suureneva kontsentratsiooni seadus.

Lõpumärkmed tööjõu kohta klassikalise kooli jaoks

Meie eesmärk on siinkohal selgitada klassikalise teooria struktuuri ja konkreetsemalt välja tuua selle mõttesuuna konkreedsed aspektid, mida hiljem võtavad omaks jätkavad ja vastandlikud majandusmõtte koolkonnad. Alustuseks on klassikaline majandus Marxi leiutatud ja hiljem Keynesi poolt kasutusele võetud termin. Marxi järgi on klassikalise majandusteadlase mõiste alla koondatav kõigi mõtlejate ühine seisukoht, et tootmises (üldiselt) kasutatav tööjõud vastutab väärtuse loomise eest. Sellegipoolest, nagu nägime, tõid need ühised vaated siiski kaasa palju erinevusi klassikaliste mõtlejate vahel.

Klassikalise majandusteadlase ja tema analüüsimeetodite kohta on nüüd veel mõned punktid, mida tuleks samuti mainida. Klassikalises analüüsis ei eeldata tööjõu täielikku ärakasutamist. Tööjõu tööpuudus eksisteerib koos majanduse tootmisvõimsuse normaalse ärakasutamisega (mis on pikemas perspektiivis täielikult ära kasutatud). Vaeghõive olemasolu ilmneb nii Ricardos kui ka Marxis tööstusliku reservarmee mõistes. Ühelt poolt määras klassikalise kooli jaoks hõive taseme (ehk tööjõu koguse) kapitali akumulatsiooni tase (ja selle võime nõuda tööjõudu) ja rahvastiku varieeruvus. Teisest küljest määras palga (või teisisõnu tööjõu hinna) idee töötaja taastootmise maksumusest (see tähendab kaubakorvi, mida töötajad tavaliselt ostavad).

See erineb iseloomulikult neoklassikalisest teooriast, nagu näeme, mille jaoks see protsess on määratletud *tööturul*, kus hinnad (palga tase) ja kogused (hõive tase) määravad nõudluse ja pakkumise jõud.

Neoklassikaline koolkond (marginalistid + Marshall)

Neoklassitsistliku koolkonna ajalooline taust ja konformatsioon

19. sajandi esimesel poolel tekkis äge vastasseis tööstusliku kodanluse ja vana maa-aristokraatia vahel. Poliitilist diskussiooni iseloomustas vastasseis proteksionistide ja vabakauplejate, maaelu ja tööstuse vahel ehk kapitalismi konsolideerumise ajale omased kaklused. Järk-järgult, koos kapitalismi edenemisega, liikus klassidevahelise konflikti telg edasi, kuni see kujunes üha avatumaks konfliktiks, mille üheks peategelaseks on töölisklass.

Oma alguses oli vabrikusüsteemi konformatsioon leidnud peaaegu ammendamatu lademe oma maadelt välja aetud talupoegadest, pärisorjadest ja vasallidest ning vaesunud käsitöölised, et toita silmapaistvalt nõrga ja lahkneva proletariaadi "hoiuseid". Kapitalistliku režiimi alguspunktiks nimetatud "algset kuhjumist" iseloomustas uute palgaliste töötajate piiramatult eksploateerimine, kelle ühendused olid keelatud ning nende nõudeid taga kiusati ja karistati. Alles 19. sajandi kolmandal kümnendil alustas töölisklass vastupanuliikumist.

Väidetavalt olid majandusteooriad sunnitud selle süsteemi muutumise tsükliga kaasas käima. Tõepoolest, majandusmõtlemise vallas algas periood ägedate vaidlustega hegemoonilise ortodoksiana kinnistunud Ricardo süsteemi pooldajate ja taunijate vahel.

^{sajandi} teiselt poolel, aastatel 1850–1870, näis poliitökonoomia stabiliseeruvat, moodustades Ricardo juurtega ortodoksia, mille domineerivaks tegelaseks oli Ricardo õpilane John Stuart Mill. Laialdase konsensuse pinnal kujunesid aga välja kaks uut teoreetilist süsteemi, mis 20. ^{sajandil} teoreetilise pinnase markeerisid: marginalistlik süsteem ja marksistlik süsteem (paralleelsus, mis tutvustati juba Marxi esimeses osas). Marginalismist sai uus õigeusk, mis pühendas palju jõupingutusi, eriti selle konsolideerimise ajal, et astuda vastu Marxi ideedele.

See algstaadium oli marginalismi jaoks tõeliselt revolutsiooniline etapp, kuna selle edendajad asusid troonilt kukutama ja tõrjuma tolleaegset ortodoksia, st klassikalist "Ricardo-Milli liini" koolkonda. Mõne aastase vahega avaldati kolm marginalistlikule liikumisele vormi andnud alusteost. Need raamatud on briti William Jevonsi „Poliitilise ökonoomika teooria“ (1871), austerlase Carl Mengeri „Poliitilise ökonoomika põhimõtted“ (1871) ja prantslase Leon Walrasi „Puhta poliitilise ökonoomia elemendid“ (1874).

Piirmajandusteadlaste ideed moodustasid järk-järgult integreeritud teooria, mida on nimetatud neoklassikaliseks majanduseks. Sellegipoolest ei saavutanud liikumise võidukäiku kolm asutajat, vaid see tuli Alfred Marshalli käe all. 1890. aastal avaldab Marshall oma raamatu "Ekonomika printsipiidid", andes küpsema ja täielikuma väljenduse marginalismi panusele; Kuid see küpsus saavutati teatud "karedate kohtade" silumise ja kolme marginalistliku eelkäija poleemilise argumentatsiooni nõrgendamise - mõnel juhul isegi täieliku kadumise - hinnaga. Marshall pakkus välja omamoodi sünteesi marginalistide ja klassikute vahel, saades seega neoklassitsistliku koolkonna arhitektiks. Marshall väitis, et marginaalökonoomistide ideed on pelgalt klassikaliste majandusteadlaste evolutsioon ja selles mõttes on nad *neoklassikalised majandusteadlased*.

Tööväärtuste teooriast kasulikkuse teooriani

Arutledes klassikalise teooria struktuuri üle, leidsime, et selle teooria tuum põhineb tööajal põhineval väärtusteoorial ehk teisisõnu tööväärtuste teoorial, mis selgitas tööaja väärtusvahetust (hinda). tarbekaubad. Selleks, et mõista, mis viis selle teooria asendamiseni neoklassikalise kasulikkuse teooriaga, peame silmas pidama XIX sajandi keskel välja kujunenud intellektuaalset atmosfääri. Sel perioodil kasvas mure töö väärtusteooria pärast, kuna see äratas rahulolematust institutsioonides, kes arvasid, et teooria toob kaasa sotsiaalselt ohtlikud järeldused ja leidis tugevat toetust mitmete sotsialistide ja üldiselt töömeelsete seas, majandusteadlased. Tagantjärele vaadates saame aru, kuidas uue neoklassikalise kasulikkuse teooria eesmärk (väidatud või mitte) oli jätta kõrvale klassikaline lähenemine selle häirivate poliitiliste tagajärgede tõttu, mis tulenevad tööväärtuste teooriast ning selle seostest marksismi ja sotsialismiga. Idee, et kaupade väärtuse määrab nende tööjõusisaldus, oli struktuurimuutuse läbi teinud süsteemi jaoks liiga keeruline.⁴

1870. aasta paiku oli klassikalisel väärtusteoorial rangelt võttes kaks erinevat versiooni: väärtuse määramine tööjõu koguse järgi (Ricardo) ja laialdasemalt levinud väärtuse määramine tootmiskulude järgi (Mill). Otseselt tootmisväärtuse teooriale vastandudes seisneb marginalistliku analüüsi telg väärtuse määramise uurimises eranditult vahetuse hetkel. Järgnenud ideoloogiline ja teoreetiline vaidlus, mille kristalliseeris marginalism, mõjutas teoreetilist töökäsitlust. Marginalist väitis, et selle asemel määrab kauba väärtuse selle **kasulikkus, mõiste**, mis viitab inimese rahulolule, mis tuleneb kauba tarbimisest või teenuse kasutamisest.

Seega on see, mis esemetele "väärtuse annab", viis, kuidas inimesed "väärtustavad" kaupu kui tarbimisobjekte, mis on võimelised rahuldama nende maitset ja vajadusi. Seega tuvastatakse oluline päritolu erinevus klassikalise süsteemiga, kus eeldati, et kaubad saabusid vahetusprotsessi "väärtusega", mis on määratud tootmistingimustega (kas tööjõu hulga või tootmiskuludega).). Asendades *väärtuse tsentraalsuse* eesmärgiga muuta see *kasulikuks*, kadus tööjõu kesksus majandusdiskursuses ja teoreetiline analüüs võis ignoreerida probleemi, mis tekkis klassikute moodi ülejäägi jaotuse (palk/kasum) käsitlemisel.

Marginalistide peamine panus ja põhjus, mis neile selle nime andis, oli **piirkasulikkuse kontseptsioon**, mille põhjal kujunes nõudluskõvera määratlus, mis jääb mikromajandusliku joone aluseks tänapäevani. Marginalistide jaoks sõltub nõudlus piirkasulikkusest, st kasulikkusest, mis tuleneb kõnealuse kauba täiendava ühiku tarbimisest. Väideti, et kauba tarbimise kasvades väheneb järkjärgult rahulolu, et tarbija saab kõnealuse kauba järjestikuste ühikute tarbimisest. Järelikult oleks tarbija nõus sama kauba suuremate koguste eest maksma madalamat hinda. Seega võime koostada tüüpilise nõudluskõvera, st hindade ja koguste vahelise ajakava, millel on negatiivne kaldenurk just seetõttu, et see peegeldab „kahaneva piirkasulikkuse” seadust. Seega pärineb väärtus täielikult piirkasulikkusest, mis on selle tarbimise pakutava naudinguga "mõõtt", nauding, mis väheneb, kui tarbitav

⁴Tööstuskapitalistid olid kuni 19. sajandi keskpaigani otseselt seotud tootmisprotsessiga, püüdes oma lakkamatult kasumit suurendada. Tööväärtuste teooria aitas mõista nii kaupmeeste kui ka mõisnike klasside kasumiallikat ja sissetulekuallikat. Selle tulemusena oli töö väärtusteooria umbes sajandi jooksul intellektuaalse õhkkonna produkt ja samal ajal sellele kaasa aidanud. 1873–1896 depressiooni ajal toimunud korporatsioonide kasv ning sellele järgnenud kapitali koondumine ja tsentraliseerimine muutis aga nii majanduse struktuuri kui ka kapitalisti rolli. Kapitalisti otsene osalus tootmisprotsessis ja muus sellega seotud tegevuses oli piiratud ning vastloodud suurettevõtete juhtimine anti üle väikesele omanike või professionaalide grupile. Selle tulemusena muudeti kapitalistlik klass suurel määral pelgalt kasumi saajaks omandiõiguse alusel sarnaselt mõisnike omaga. Loomulikult sai nendes uutes tingimustes selgeks, et kasumitulu ei leia tasakaaluhindade tööjõusisalduse seletuses muud õigustust kui tööjõu mingisugune ärakasutamine.

kogus suureneb. Järgmine samm on koondada need individuaalsed nõudluskõverad, et jõuda turunõudluse kõverani.

Marginalistlikku väärtusteooriat oleks pidanud täiendama marginalistlik jaotusteooria, see tähendab seaduste kogum, mis reguleerib palkade, kasumite ja üüri määramist. Tõde on see, et kolm esimest marginalisti ei jõudnud nende uute seaduste osas kokkuleppele, vastupidiselt piirkasulikkuse teooriaga saavutatud üksmeelele. Just selles vähemtäielikus marginalistliku teooria segmendis tuleb Marshall appi, et pakkuda meile oma väärtusteooriat (lähedasem klassikalisele koolkonnale), nagu me allpool näeme.

Marshalli väärtusteooria

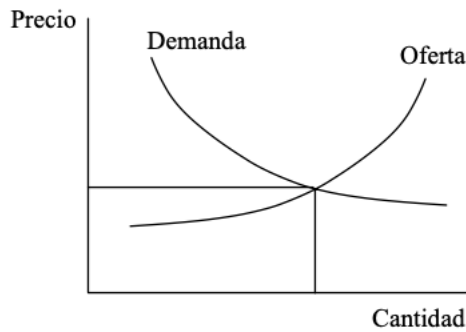
Kui uurisime kolme esimese marginalisti (Jevons, Menger ja Walras) esialgseid "revolutsioonilisi" kuulutusi, esitasime mõned ideed, millega nad ründasid Ricardo-Milli koolkonda. Nagu sissejuhatuses mainisime, on Marginalist ja klassikaline Marshalli jaoks sama väärtusteooria kaks osalist ja mittetäielikku versiooni. Marshalli eesmärk oli siis ühitada klassikaline koolkond uudse piirkasulikkuse teooriaga. Marshalli jaoks piirdub marginalistide peamine panus ainult allapoole langeva nõudluskõvera aluse uurimisega, mis põhineb piirkasulikkuse teorial. Samas väidab ta, et piirkasulikkuse põhimõtet ei saa võtta kui väärtusseadust.

Selle asemel kinnitab Marshall klassikalist joont järgides, et tootjad ei tee midagi muud, kui hindavad oma kasumit, mis arvutatakse nõudluse hinna vahena (kui palju nad seda teeksid). maksta) ja omahind, sealhulgas palk ja kasum viimases.

Tootmiskulude ja lõppkasulikkuse põhimõte on kahtlemata nõudluse ja pakkumise üldise seaduse osad; igaühte neist saab võrrelda käärive teraga. (Marshall [1890] 1948a: 682).

Seda joont järgides seisis Marshall silmitsi küsimusega, kuidas määrata "kulude kulud" või teisisõnu tegelikud tootmiskulud. Siin peitubki Marshalli väärtusteooria kõige sügavam sisu: kõigi kaupade hindade taga on peidus kaks algset tüüpi "ohvreid", mida inimesed peavad nende tootmiseks läbi tegema, tööohver ja ootamise ohver. Ideel, et töö on väärtuse allikas, nagu nägime, on klassikaline põlvnemine, kuigi siin ei ole rõhk töö kui füüsilisest kurnatusest või energiakulust tuleneval "kulul", vaid "psühholoogilisel". ohverdamine, mis tähendab tööd. Täpsemalt öeldes ei teoreetiliselt enam palka kui töötajate taastootmiskulu – see on selgelt klassikaline idee –, vaid pigem kui „kasulikkust“, mida töötaja oma tööteenuseid pakkudes kannatab. Koos tööliste ohverdusega tuleb kaasa ka kapitalisti ohverdus. "Ootamine" näitab, et kui kapitalist suunab oma rikkuse tootmisele, mitte tarbimisele, kogeb ta kannatusi ja seetõttu väärivad ta kättemaksu (intressimäära). Seejärel vaadeldakse kasumit ettevõtja kasutegurina, kes tarbimisest hoidudes suudab säästa ressursse, et neid investeerida ja kasum on selle ohvri kompensatsioon.

Seega on Marshalli järgi töötamise "pingutus" ja ootamise "ohverdus" need elemendid, mis lõppkokkuvõttes pakuvad objektidele väärtust ja hinda. Kui kulu on väljendatud mittekasulikkusena, siis saab seda tasakaalustada nõudluse kasulikkusega. Selle tulemusena anti esmakordselt adekvaatne tõlgendus tasakaaluhinnast nõudluse ja pakkumise jõudude kaudu, kuna mõlemat jõudu saab hinnata kasulikkuse kaudu (positiivne või negatiivne). Seda maastikku saab illustreerida Marshalli koostatud graafikuga, millest saab veel üks tema kaubamärke: pakkumise ja nõudluse "rist", mis tähistab iga koguse pakkumishinda (kasvab) ja müügihinda (vähenevat), nagu näiteks need, mis on kujutatud graafikul nr 1.

JOONIS 1. MARSHALLI PAKKUMISE JA NÕUDLUSE KÕVERATE GRAAFILINE ESITUS

Marshalliani jaoks oli kõikide toodete ja kõigi tegurite hind (palk/kapital) selline, et vastavad turud kaldusid alati tasakaalupositsioonile. Nüüd on tasakaalus pakkumine võrdne nõudlusega, mis tähendab, et turule saab viia kogu toodete massi ja kõik pakutavad tegurid. See omakorda tähendab, et igaüks, kes soovib müüa oma tooteid või teenuseid valitseva tasakaaluhinnaga, saab seda tõhusalt teha.

Neoklassikalise teooria eelduste hulgas on see, et eksisteerib automaatne ja magnetiline tendents, mis surub süsteemi tasakaalu ja ei puhka enne, kui see sellesse olekusse jõuab. Seda tendentsi tasakaalu saavutamiseks kõigil majandusturgudel tuntakse Say turgude seadusena. Jean Baptiste Say (1767–1832) väljendas ideed, mis põhinesid põhimõttel, et kõik invidiidid on nii tootjad kui ka tarbijad, kuna iga tootja kavatseb kulutada oma toote ülejäägi teiste toodete ostmiseks. Seega on iga tootja toodang sisuliselt nõudlus teiste tootjate toodete järele. Say seadus esineb üsna sageli väljendi "*pakkumine loob oma nõudluse*" all. Seega on tasakaal täistööhõive sünonüüm. Sel viisil saab täistööhõive klassikalise teooria tõeliseks eelduseks, nagu me allpool näeme.

Tööturu loomine

On loomulik, et Marshall oli tootmiskulude teooriale toetudes sunnitud jaotusseaduste uurimisel otsustavamalt edasi liikuma kui varased marginalistid, kuna tootmisteguri hinnad muutuvad tema väärtusteooria keskseks elemendiks.

Marshalli lahendused põhinesid tema üldisel ideel, et kõik hinnad on pakkumise ja nõudluse vastastikuse tegevuse tulemus. Seetõttu loob Marshall probleemi lahendamiseks kaks erinevat turgu, tööturu ja kapitalituru, mis toimivad mis tahes muu kauba turu kuvandis ja sarnasuses.

Tööturul on tööjõu pakkumise kõver ülespoole kaldu. See vastab mõttele, et töötajad pakuvad seda rohkem tööd, mida kõrgem on palk, sest nende jaoks on üks tund rohkem töötamine üha suurem ohver, mida kompenseerib vaid kõrgema palga maksmine. Pakkumise kõver kohtub seejärel punktidega, kus palk võrdub töötamise marginaalse "mitteotstarbekusega". Teisisõnu kujutab pakkumiskõver töötajate tehtud otsust nende töö eest saadava palga ja vaba aja vahel, millele nad saavad pühendada oma aega, kui nad seda tööle ei pühenda. Lisaks ei ole kogu majanduse tööjõu pakkumise kõver midagi muud kui kõigi töötajate pakkumiste lihtsa liitmise tulemus.

Ettevõtjate tööjõunõudluse kõver on seevastu negatiivse kaldega, sest Marshall rakendab siin kahaneva tulu seadust kõigi tootmisagentide töölevõtmisel võrdselt. Selle taga on idee, et täituvuse kasvades on täiendavalt toodetud toodet vähem. Nõudlus on siis negatiivse kaldega ja näitab punkte,

kus palk on võrdne töö tootlikkusega. Tasakaalus töajõu pakkumine on alati võrdne tööajunõudlusega ja koos määravad kindlaks palga, mille puhul on võrdsed nii töö ebaotstarbekus kui ka töö tootlikkus.

Pidades tööajõudu puhtaks kaubaks, mida tuleb turu tasakaalu seisukohalt analüüsida nagu mis tahes muud kaupa, sõnastati jaotusprobleem matemaatilise võrrandina ja see lakkas olema "sotsiaalsest juhuslikkusest". See lähenemisviisi muutus tõi kaasa kolm olulist uut hüpoteesi:

- a) Tööajõud on kaup ja selle rendisumma sõltub, nagu ka muudel juhtudel, selle pakkumisest ja nõudlusest turul.
- b) Tööturg on või tuleks saavutada täiusliku konkurentsi tingimustes.
- c) Tööturu toimimine nendel tingimustel toob automaatselt kaasa tööajufaktori täishõive punktis, mis vastab palgale, mis tasakaalustab selle pakkumise ja nõudluse.

Kuni süsteem on tasakaalus, on Marshalli jaoks täielik tööhõive. Veelgi enam, tema teooria eeldab, et eksisteerib automaatne ja magnetiline tendents, mis surub süsteemi ja ei puhka enne, kui see jõuab sellesse tasakaaluolekusse. Seega on tasakaal täistööhõive sünonüüm.

Neoklassikaline arusaam töötusest

Ülaltoodud üldtingimustega tagab täieliku tööhõive saavutamise täielikult detsentraliseeritud otsustusprotsess ja täieliku paindlikkuse institutsionaalne raamistik, mis võimaldab palkadel piiranguteta tõusta või langeda. Ja see olukord püsib muutumatuna seni, kuni ei muutu majanduse struktuursed tingimused, sealhulgas üldine tootlikkuse tase. Seda laadi järeldusel oli ja on isegi intuiitvusel tasandil ilmsed teoreetilised ja normatiivsed tagajärjed:

- a) Tasakaalustatud reaalsalga olemasolu, millest kõrgemal ei ole inimesel mikromajanduslikul tasandil võimalik tööd leida ja makromajanduslikul tasandil hõivatute arvu suurenemine.
- b) Katsed suurendada nõudlust tööajõu järele muude vahenditega, mis palka ei vähenda, on määratud läbikukkumisele.
- c) Töötu rahvastiku olemasolu saab olla tingitud ainult sellest, et töötajad keelduvad vabatahtlikult töötamast madalama palgaga. Töötus on alati vabatahtlik ja seetõttu ei ole ruumi püsivateks massilise tööpuuduse olukordadeks.

Marshalli teooriat järgides on töötus oma olemuselt tööturule kuuluv nähtus, sest töötus on definitsiooni järgi tööajõu ülepakkumine ehk teisisõnu on töötus ajutine tasakaalutus. Marshalli teooria palkade ja töötuse kohta ennustab aga, et palgad langevad tasakaalu, lõpetades seega tööpuuduse. Sellest järeldub, et tööpuudust saab põlistada vaid siis, kui on mõni takistus, mis palkade alandamist takistab. Pole sugugi üllatav, et sellele selgitusele toetudes on õigeusk süüdistanud tööpuuduses töötajate ametiühinguid, kes keeldusid nägemast palkade vähendamist, ja tööseadusandlust, mis piiras ka palkade vähendamist. Lühidalt, ainult siis, kui palk on "jäik", st kui mõni majandusväline tegur takistab seda vabalt langetada, võib töötus olla pikaajaline.

Keynes

Ajalooline taust

Esimese maailmasõja puhkemine juhatas sisse selle, mida Hobsbawm õigustatult nimetas "katastroofide ajastuks". Maailm ei olnud veel sõja traumast toibunud, kui 29. oktoobril 1929 sai Wall Streeti börsikrahh, edaspidi "must neljapäev", viide maailma ajaloo pikima depressiooni algusele. Kaasaegne kapitalism, mis on omaette ümber nimetatud "Suureks Depressiooniks". Kaheksa aasta jooksul 1930–1938 oli töötuse määr USAs keskmiselt 26%, Saksamaal 22% ja Ühendkuningriigis 15%. Rangelt võttes saabub tootmise ja tööhõive taastumine palju hiljem ja mitte liiga meeldivates tingimustes, mis on seotud võimude hiiglasliku ümberrelvastumise protsessiga. Seega oli 1939. aastal puhkenud ja üle 60 miljoni inimelu nõudnud Teine maailmasõda üks peamisi tööstuse taasaktiveerimise allikaid pärast 1930. aastate kriisi.

Majandusteooria vallas saavutas Marginalistlik koolkond oma marshallilikus versioonis, neoklassikud, hegemoonia, nn teise põlvkonna majandusteadlaste leegioni abiga, kelle kohalolu oli tunda maailma suurvõimude keskustes. Ajavahemik, mil John Maynard Keynes (1883-1946) oma teoreetilist lavastust arendas, oli, nagu näha, suurte uudsustega majandusvaidluste vallas, mis jäid ajaloolistest sündmustest maha. Üks peamisi vaidlusi oli seotud suure ja pikaajalise tööpuuduse probleemiga Suure Depressiooni ajal.

Nii väljendas sõdadevahelisel perioodil märkimisväärne hulk majandusteadlasi oma rahulolematust traditsioonilise teooriaga, kuna neoklassitsistlik teoreetiline süsteem ei suutnud arvestada inflatsiooni, deflatsiooni ja tööpuuduse põhjustega, see tähendab, et tal puudusid vastused majanduse dilemmadele. aega. Keynes oli osa sellest laiast liikumisest, kuid kõigi tehtud teoreetiliste jõupingutuste hulgas oli just tema 1936. *aasta okupatsiooni-, intressi- ja rahateooria*, töö, mis suutis kõige mõjukamal viisil murda õigeusu mõtteviisi. Lühidalt, Keynesi väited viitasid ajaloolistele eeldustele ja eeldustele, millele oli rajatud neoklassikute teoreetiline ehitis, mis 20. sajandi alguses toimunud põhjalike muutuste tõttu ei vastanud enam uuele majanduslikule tegelikkusele.

Keynesi kriitikud (neo)klassikale

Vajalik on teha ilmselt puhtterminoloogiline täpsustus, mis on tegelikult laetud sügava teoreetilise sisuga. Keynes kavatseb põgeneda vanade ja anakronistlike teooriate eest, kuid millistele majandusteadlastele on tema kriitika konkreetset suunatud? Üldteoorias kasutab ta oma vastaste tähistamiseks erinevaid väljendeid: "ortodoksia", "traditsiooniline teooria" või ka eriti "klassikaline teooria" või "klassikaline majandusteadlane". Teame juba, et Keynes oli ennekõike vastu Marshallile, kes oli Keynesi professor ja mentor. Täpsemalt nimetab Keynes "klassikuteks" majandusteadlaste rühma, mis koosneb nii klassikutest kui ka marshallilastest-marginalistidest.

Millised on peamised etteheited, mida Keynes Marshallile ja "klassikutele" esitab?

Süntheetiliselt on tema argument järgmine: klassikaline süsteem on kaotanud oma prestiiži, langenud häbisse, nii et see tuleb asendada teisega. Keynes väitis, et kõige olulisemad vead on ruumide valdkonnas, peamiselt:

- a) väärtusteooria ja rahateooria lahusus, tugevaid kontseptuaalseid vastuolusid kandev eraldatus;

- b) postulaat, mille kohaselt on majandus alati täistööhõive tingimustes;
- c) tingimusteta järgimine Say seadusest, mis läbi tööturu, kapitalituru ja kaubaturu tagab majandussüsteemi liikumise tasakaalu suunas kõigil turgudel ja seega ka olemasolevate ressursside täieliku ärakasutamise suunas.

Nagu nägime, eeldab klassikaline teooria, et majandus on alati tasakaalus ja täielikult hõivatud, st et kõik pakutavad kaubad ja ressursid saaksid turule viia. Klassikalise teooria jaoks on töötus seega tasakaalutuse sünonüüm. Tööpuudust tuleks pidada lihtsalt "tööjõu ülepakkumiseks", tasakaalustamatuseks, mis ilmneb iga kord, kui reaalpalk ületab tasakaalule vastavat taset. Tööpuuduse põhjused on vääramatult seotud igal turul esinevate takistuste ja raskustega, mis põhjustavad palkade kohandamisel "jäikuse"; takistused väljaspool majanduslikku valitsemisaega, nagu ametiühingud, seadused ja riik. Töötus on (uus)klassikute jaoks ilmselgelt "vabatahtlik".

Seevastu Keynesi üldteooria püüab näidata, et süsteemil on mitu võimalikku tasakaaluasendit ja mitte ükski, mis langeks kokku täistööhõivega. Teisisõnu, töötus võib olla ka ajaliselt stabiilne tasakaaluolukord. Keynes esitab kaks tugevat kriitikat Marshalli tööturuteooriale ja sellele vastavale palga ja tööhõive teooriale, millest üks on olemuselt empiiriline ja teine teoreetiline. Mõlemad olid suunatud eeldustele, mis on kaudsed tööjõu pakkumise kõvera koostamisel. Selleks tutvustas Keynes oma analüüsis **nominaalpalga** (rahas mõõdetud palk) ja **reaalpalga** (defineeritud kui nominaalpalk jagatud üldise hinnatasemega) erinevust.

Kui oleks tõsi, et reaalpalga määrab alati tööjõu pakkumine, siis iga kord, kui hinnad tõusevad, tuleks empiiriliselt jälgida, et osa hõivatutest loobub oma töökohast, kuna uus reaalpalk langes. hindade tõusu tõttu ei tohiks praegu piisata nende töö marginaalse ebaotstarbekuse kompenseerimiseks. Kuid see ei ole vastus, mida praktikas tavaliselt kontrollitakse, sest üldjuhul ei lahku töötajad hindade tõustes massiliselt töölt (inflatsiooni taustal).

Teoreetiliselt on tööturu kriitika suurem tähtsus, kuna selle eesmärk on häirida marginalistlikus kontseptuaalses raamistikus toimuvat tasakaalu (ja täistööhõive) kohanemismehhanismi. Tuginedes Marshalli hindade teooriale, tähendab tööjõu ülemäärase tööjõu pakkumise korral, mille korral töötajad nõustuksid täistööhõive saavutamiseks oma nominaalpalka alandama, näiteks 10% kõigi palkade vähendamine majanduses. kõigi kaupade piromahind, mis on ligikaudu samas proportsioonis. See tähendab, et klassikalise (Marshalli) väärtusteooria (selgitasime eespool) kohaselt tuleks eeldada kõigi hindade proportsionaalset langust. Seega kaasneb nominaalpalga alanemisega ligikaudu samas protsentuaalne hindade alanemine, millest järeldub, et reaalpalk jääb fikseeritud ligikaudu samale tasemele, mis oli enne töötajate nominaalpalga alandamist. Kui reaalpalk on sama, jääb samaks ka pakkumise ülejääk ehk tööpuuduse maht. Keynesi sõnadega :

"Kui nominaalpalk muutub, peaks klassikaline koolkond eeldama, et hinnad muutuksid peaaegu samas proportsioonis, jättes reaalpalga ja tööpuuduse taseme praktiliselt samaks kui varem" (Keynes [1936] 2005: 31).

Järeldus on labane: töötajad võivad alandada oma nominaalpalka, kuid ei saa isegi siis, kui nad seda tahaksid, põhjustada reaalpalga langust rahapalga kokkulepitud vähendamise kaudu. See argument mitte ainult ei kohusta tõrjuma marginalistide süüdistavat suhtumist töölistesse, vaid toob kaasa ka väga sügavad teoreetilised tagajärjed. Järgides Marshalli hindade teooriat, tuleb leppida sellega, et töötajate võimuses ei ole vähendada reaalpalka täistööhõivega tasakaalutasemele. Seejärel tuleb järeldada, et tööturul lihtsalt ei ole automaatset võimalust täistööhõive tasakaalu saavutamiseks.

Kontseptuaalsed tagajärjed, mis kaasnevad Keynesi kriitikaga Marshalli tööturu suhtes, osutuvad laastavateks, kuna tööturg on üks neoklassikalise jaotusteooria ja ka väärtusteooria alustalasid, kuna Marshall rajas oma hinnateooria. tootmiskulud.

Keynesi uued teooriad

Nagu nägime, ründas Keynes ideed, et töötus oli ainult vabatahtlik, ja lähenes palkade probleemile teisest vaatenurgast, mis oli diametraalselt vastupidine. Ta leidis ühelt poolt, et arvesse tuleks võtta nominaalpalka, mitte reaalpalka, nagu neoklassikaline mudel tegi, sest tema sõnul tegutsevad töötajad **rahalise illusiooni all**. Ja teisest küljest ei saa kuidagi väita, et palkadel oleks neoklassikalise mudeli nõutud paindlikkus täistööhõive tasakaalusituatsioonide saavutamiseks.

Pärast klassikalise tööturu levikut oli Keynes sunnitud pakkuma uusi teooriaid palkade ja tööhõive taseme kohta, kuna need kaks muutujat jäid pärast tema kriitikat seletamata. Ta alustab **kogunõudluse** analüüsist. Tema teoses "*Üldine teooria*" ei ole kogunõudlus "allutatud" pakkumise mahule (nagu klassikaline seisund Say seaduse järgi), vaid pigem reguleerivad selle käitumist muud tegurid. Kogunõudlus on täiesti erinev funktsioon, mis sõltub muudest teguritest, mida saab lühikese aja jooksul muuta, et määrata kindlaks tasakaaluline täituvus. Esiteks tuvastas Keynes kaks komponenti, milleks globaalne nõudlus jaguneb: tarbijanõudlus ja investeerimisenõudlus. Neid on vaja eristada, sest tarbimist ja investeerimist reguleerivad seadused on erinevad ja seetõttu tuleb neid eraldi uurida.

Just nimelt, üks peamisi teoreetilisi häireid Keynesi teoorias oli nõudluse dünaamikat reguleerivate jõudude mõistmine. Tema nägemuse kohaselt on sissetulekute kasvust tingitud tarbimise kõikumised alati väiksemad kui proportsionaalsed sissetulekute muutustega, kuna on olemas "psühholoogiline seadus", mille kohaselt "*sissetuleku suurenemisel kasvab tarbimine, kuid mitte nii palju kui sissetulek*". Keynes nimetab seda psühholoogilist seadust, mis reguleerib tarbijate kulutamiskalduvust **tarbida**. Selle väitega rikutakse taas Say seadusega tagatud ülekanDEMehhanismi. Say seaduse kohaselt tõi igasugune tööhõive ja tootmise kasv kaasa sissetulekute tõusu ja see Nüüd võib Keynesi sõnul iga kord, kui tööhõive, tootmine ja seega ka sissetulek kasvab, olla kindel, et tarbijanõudlus kasvab vähem kui algne sissetulekute kasv.

Keynesi põhjendus on lihtne: *tarbimisnõudlusest* ei piisa toodangu kasvu ammendamiseks, seega on tasakaalu saavutamiseks alati vajalik teatud maht *investeerimisenõudlust*, mis katab erinevuse. Investeerimisenõudlus ei sõltu aga muutustest tootmises; nii et selline tõus ei ole kindel. Seetõttu saab Keynesi süsteemist tuletada kaks fundamentaalset tagajärge:

- a) investeringunõudluse suurus on see, mis "julgeb mängu", sest pärast selle taseme kindlaksmääramist on võimalik saada vastav tööhõive tasakaalutase;
- b) kui investeerimisenõudlus on väike ja ebapiisav, võib tasakaalustatud hõivatuse maht jääda alla täistööhõive tagamiseks vajaliku. Seega ei ole täistööhõive ainus tasakaaluseisund, mille poole majandussüsteem paratamatult kaldub, nagu klassikaline süsteem tavatses öelda.

Täistööhõive olukord on erijuhtum, mis realiseerub alles siis, kui tarbimiskalduvus ja investeerimisstiimul on vastastikuselt suhtes. Investeringud peavad alati "täitma tühimiku" mis tahes tootmistaseme (ülemaailmne pakkumine) ja tarbijate nõudluse vahel, alati madalamal. Nagu näha, võib töötus olla siis tasakaalusituatsioon. Ülemaailmse pakkumise määravad kindlaks tootmise

tehnilised tingimused (iga tööhõive tasemega seotud kulud) ja lühiajaliselt tuleb seda pidada fikseerituks.

Samuti võib järeldada, et sellest selgitusest on näha nihet tööpuuduse klassikalise tõlgendus, selle "vastutaja" väljaselgitamise ja sobivate abinõude osas, et majandus sellest olukorrast välja tuua. Tõepoolest, Marshalli jaoks oli töötuse põhjuseks peamiselt töötajate vastupanu (mida üldiselt kaitseb lubav riik), kes keeldusid vähendamast oma reaalpalka kuni täieliku tööhõivega tasakaalu saavutamiseni. Keynesi süsteemi projitseeritud pilt on väga erinev. Nüüd on tööpuuduse peamiseks põhjuseks nõrk nõudlus; täpsemalt nõrk investeerimisnõudlus. Õigeusu vaimust väga kaugel langeb vastutus töötuse eest investeringute mahu määrajate ehk ärimeeste õlule. Riik omalt poolt, selle asemel, et turgude nõuetekohast toimimist takistada, muutub nüüd alternatiivseks nõudluse allikaks, mis täiendab või asendab nende ettevõtjate kahanevat impulssi, kes investeerivad vähem kui piisavalt, et tagada täisväärtuslik tegevus. tööhõive. Nüüd on aru saada, miks *üldisest teooriast* sai vastumürk klassikalise õigeusu vananenud meditsiinile, mis soovib tööpuuduse tingimustes palku vähendada, riigi kulutusi vähendada ja tööseadusandlust paindlikumaks muuta.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Keynesi teesi poliitilised tagajärjed erinevad selgelt neoklassikalisest ja on hästi teada:

- a) Võib esineda tasakaaluolukordi, mis viitavad tööpuudusele.
- b) Töötus võib olla tahtmatu palgalanguse jäikuse tõttu
- c) Töötute hõive suurendamine on saavutatav investeerimisnõudluse indutseeritud stiimulite suurendamisega, mis tähendab, et turu välised sekkumised ei ole negatiivsed, kuid on täieliku tööhõive saavutamiseks hädavajalikud.

Uued mudelid

Ajalugu lööb vastu

Aja jooksul omandasid Keynesi teesid suure mõju tänu sellele, et nad näitasid kohe palju suuremat suutlikkust kui neoklassikalised omaaegsete majandusnähtustega tegelemisel. Ükski algse Keynesi mudeli järjestikustest uuendustest ei andnud aga teoreetiliselt ja poliitiliselt piisavalt võimsaid vastuseid 1970. ja 1980. aastatel esile kerkinud probleemidele.

Keynesi poliitika oli sõjajärgse perioodi ekspansiivse kasvu aastatel pakkunud rahuldavaid lahendusi, kuid 20. sajandi viimaste aastakümnete uut tüüpi majanduslanguse tingimustes muutus see tõeliselt ebatõhusaks. Kõrge tööpuuduse kombinatsioon seadis kahtluse alla keinsiliku majanduspoliitika kasutamise. Majandussuhete rahvusvahelistumine pörkas kokku suletud majanduste nõudluse analüüsiga. Tootlikkuse kriis, mis sundis tehnoloogilist ümberkujundamist ja väga sügava jaotuskonflikti hoog, mis muutis võimatuks läheneda tööhõive reguleerimisele kui veel ühele sissetulekupoliitika mõõtmele, olid takistused, mida algne keinsianism ei suutnud lahendada. Nagu juhtus neoklassikalise mudeliga, mõjutas reaalsus ka Keynesi mõttekoolkonda.

Friedmani naasmine (neo)klassika juurde

1970. aastatel ilmnud kõrge inflatsioonimäär ja tööpuudus samaaegselt. See tõi paratamatult kaasa töötuse fenomeni mõistmise aluste ja koos sellega tööturu toimimise teoreetilise seletuse muutumise. Makromajanduslikul tasandil kandus see seletus "loomuliku tööpuuduse määra" kontseptsioonile, mille algselt töötas välja **monetaristliku koolkonna** rajaja Milton Friedman (1968), kelle põhiideed väitsid, et keinsiliku mudeli põhisuhted on tagasi lükatud.

Uues majanduskonjunkturis sai uueks domineerivaks paradigmatiks **stagflatsioon** (püsiv kõrge inflatsioon koos kõrge tööpuuduse ja stagneerunud nõudlusega). Friedman pöördus tagasi neoklassikalise mudeli radikaalsemate tagajärgede juurde, mis puudutavad ekspansiivse nõudluse poliitika piiratud elujõulisust (riigi stiimulid investeerimisnõudlusele), et vähendada tööpuudust lühikese aja jooksul alla selle tasakaalutaseme. Olemasolev töötuse määr jääb loomulikuks tööpuuduse määraks ja majandus satub alati täistõhõive üldisesse tasakaaluseisundisse. Jällegi arusaamine, et see efektiivne töötuse määr, mis ei pea tingimata olema null, vastab vabatahtlikule tööpuudusele.

Tegelikkuses on tööpuuduse loomuliku määra mõiste vaid uuendatud versioon neoklassikalisest ideest, et majanduses on teatud reaalsuse ja tööhõive tasakaalutasemed, mida ei saa hindade muutmisega muuta. Sellest tulenev normatiivne väide on ilmne: tööhõive taseme tõusu saavutamiseks on võimalik tegutseda ainult töötajate palkade vähendamise teel.

Uuesti vaadatud neoklassika koolkond: inimkapitali teooria

Neoklassikalise teooria järkjärgulise tagasitulekuga toimub intensiivne ja paralleelne selle tööturu käsitluste revideerimine, mille piirangud muutuvad reaalsusega silmitsi seistes üha ilmsemaks. Homogeensuse puudumine nii tööjõu pakkumises ehk töötajate kvalifikatsioonis kui ka tööjõunõudluses viis selleni, mida võib pidada neoklassikalise koolkonna peamiseks panuseks tööökonomikasse: inimkapitali teooria. .

See teooria viitab sellele, et töötajate heterogeensus on tingitud erinevast investeringust, mida nad oma koolitusse ja kvalifikatsiooni tõstmise teevad. Heterogeensus on seega investeerimisprotsessi tulemus: investering inimkapitali. Analüüs on püstitatud algusest peale individuaalsete otsuste valdkonnas, lähtudes hüpoteesist, et katsealustel on võime valida nii töömahtu, mida nad on valmis pakkuma, kui ka selle töö kvaliteeti, mis sõltub nende eelnevast otsusest investeerida teatud tüüpi koolitusse.

See redaktsioon jätab kõrvale traditsioonilise neoklassikalise käsitluse tööst kui kaubast ilma muude spetsiifiliste varjunditeta peale selle, mida inimesed teostavad, nagu väidab Alfred Marshall. Silmatorkav erinevus ja uus neoklassikaline "ime" seisneb selles, et oma teekonnal tagasi päritolu juurde suutis see teooria tööjõu isegi kaubana kaduda, muutes selle kapitaliks.

Igal juhul hakatakse töötuse all silmas pidama midagi, mis tekkis ja lahenes üksikotsuste vallas, see on iga subjekti spetsiifiline probleem, mitte sotsiaalne probleem. Tööpuuduse diagnoosimine hõlmab peamiselt ebapiisavaid või sobimatuid investeringuid koolitusse ja seetõttu on analüüsi regulatsiooniettepanekutes silmas peetud pigem hariduspoliitika kui tööturu valdkonda.

Institutsionalism ja uusmarksism

Kõiki neoklassikalisi variante läbivat loogikat järgides pole institutsioonid ja regulatsioonid midagi muud kui jäikus, mis hoiab turge eemal täiuslikust konkurentsist ja põhjustab olukordi, kus reaalpalk on võrreldes toote- ja tööturu muude tingimustega liialt kõrge.

Nendele ideedele vastandudes on institutsionalistlik voolu eesmärk justnimelt rõhutada sotsiaalsete ja institutsionaalsete mõjude tähtsust agentide käitumisele ja seega ka palkade, tööhõive ja töötuse arengule. Erinevalt neoklassikalises mudelis toimuvast käsitleb see praegu institutsioone endogeensete muutujatena. Palju kirjeldavamalt kui analüütilisest vaatenurgast leiavad institutsionalistlikud autorid, et tööstusliku korralduse vormid, olemasolevad tingimused kaubaturul, olemasolev tehnoloogia, ärikontrolli strateegiad või tööturu regulatsioonid mängivad määravat rolli tööstuse struktuuris. see turg. Turg, mis seevastu pole olemuselt ainulaadne ega konkurentsivõimeline, vaid pigem killustatud ja ebatäiusliku struktuuriga.

Tööturg koosneks seega erinevatest mittekonkureerivatest segmentidest ning nende töötasude ja töötingimuste erinevused tulenevad nende kahesugusest olemusest, mitte ainult töötajate erinevast haridus- ja koolitustasemest. Selle "kahekordse" nägemuse järgi võiks tööturu toimimist seletada lähtudes mõttest, et see jaguneb kaheks suureks segmendiks: esmane turg (mis hõlmaks turul olevaid häid töökohti, st neid palgad, stabiilsus, tööturul edenemise võimalused jm) ja järelturg (madalalpalgalised töökohad, ebastabiilsus, vähesed edasijõudmisvõimalused jne) oleksid piiratud.

See teooria põhineb ideel, et mitmed sotsiaalsed tegurid ja eriti nõudlustegurid on aja jooksul põhjutanud tööturu dualiseerumise. Samal ajal juhib hariduse ja töö suhet see duaalsus, kus institutsionaalsed struktuurid, mis on ajas enam-vähem stabiilsed (näiteks tõkked ülikooli pääsemisel või üliõpilase sotsiaal-kultuuriline profiil, perekondlik mõju rassi valiku ajal) tingib ka tööjõupakkumise poole. Lühidalt, see teooria eeldab, et ühiskond on institutsionaalselt struktureeritud, see tähendab, et see on tingitud harjumustest ja reeglitest, mis reguleerivad rikkuse tootmist ja jaotamist.

Koos institutsionalistlike teooriatega moodustas (uue) neoklassika teise alternatiivi teine teooriate kogum, mis tulenes ebavõrdse truudusega algsest marksismist. Marksismi ja neoklassikaliste teooriate vastandumise põhipunkt on tööjõu kui turul ostetava ja müüdava kauba (neoklassika) mõistete eristamine; ja tööjõu kui tootmisteguri kontseptsioon, mis on kaasatud tootmisprotsessi (marksistlik).

Nüüd, lähtudes algsest marksistlikust lähenemisest, mille keskmes on eelmainitud eristus, on neomarksism koostanud erinevaid käsitlusi töö ja seda valitseva dünaamika kohta. Kõik nad on aga ühel meelel, et majanduses hõive või töötuse mahu määravate tegurite ning selle sees tulujaotust reguleerivate juhiste ja reeglite tuvastamiseks tuleb analüüsida kontekstuaalseid tegureid, mitte ainult neid, mis on antud majanduses. turud: konkreetsete töötingimused, palgatööle omane hierarhia, tööjõu efektiivseks tööjõuks muutmiseks välja töötatud kontrollimehhanismid ja üldiselt kapitalistliku majanduse üldised tingimused antud hetkel. Lühidalt, töösuhted ei ole ainult turusuhe, vaid ka sotsiaalne suhe.

Feministlik majandusteadus

Feministlik majandusteadus on üks praegustest pluralismi liikumistest majandusteaduses, mida on tunnustanud selle elukutse peavool. Selles tuuakse esile naise puuduvad probleemid, mida pole traditsiooniliselt tunnustatud valdkonnas, kus domineerivad mehed. Veelgi enam, selle eesmärk on eraldada naistele selles distsipliinis ruumi õigluse ja mitmekesisuse huvides ning seetõttu, et see

tähendab, et naiste probleeme võetakse tõenäolisemalt arvesse. See teooria väidab õigustatult, et majandusteoorias on ajalooline meestekeskne eelarvamus.

Feministlikud majandusteadlased väidavad, et naised teevad palju tööd, mis jääb tasustamata ja tähelepanuta, kuid mis hoiab majandust, ühiskonda ja üksikuid perekondi pinnal. Tasustamata majapidamistööd tööturul ei peeta, pluss soolised ootused, mis sunnivad naisi teatud tööülesannetele ja ametitele, on ajalooliselt pannud naised ametikohtadele, mida pole nii sotsiaalselt kui ka rahaliselt tasustatud meeste tööga võrreldes. Lisaks ei lõpe tasuta tööjõud kodus. Emotsionaalne töö, mida naised tööl naistena teevad, peaksid tegema vähem tähtsaid, tühiseid ülesandeid, mis ei edenda nende karjääri, kuid on vajalikud töökohal püsimiseks. Need ulatuvad sõna otseses mõttes kontorisi majapidamistöörde tegemisest – ruumi korrashoidmisest, toidu toomisest – minutite võtmise, teiste toetamise, graafikute koostamise ja muu taoliseni.

Naised on ajalooliselt teinud suurel hulgal tööd, mis on muutunud nähtamatuks sotsiaalsete ja finantskonventsioonide tõttu ning majandusteooriad ja koolkonnad pole seda tunnistanud. Paremad andmed ja nende mõistete kaasamine majandusteadlaste ja ühiskonna „tööjõu” ideedesse oleks suur samm edasi.⁵

Ökoloogiline ökonoomika

Ei klassikalised, neoklassikalised, marksistlikud ega keinsilikud majanduskoolkonnad ei ole tunnistanud majandusliku ulatuse probleemi. Kõik need on alati väärtustanud majanduskasvu, kuna nende väljatöötamise ajal ei olnud keskkonnaprobleemid tõsist muret tekitanud. Ökoloogilise ökonoomika kõige olulisem panus on argument, et inimmajandus on maakera loodusliku elu toetava süsteemi alamsüsteem. Selle argumendiga kaasneb uus majandusliku tervise mõõdik, majanduse tootetava ja levitatava eluväärtus, mitte rahaline väärtus.

Viimastel aastakümnetel oleme aru saanud, et kliimamuutused ja õhusaaste on peamised keskkonnaprobleemid, mis mõjutavad meid kõiki. Peamine pingepunkt seisneb selles, et kuigi sellised eeskirjad nagu roheline energia poliitika võivad tuua kaasa märkimisväärseid keskkonnavalitsuseid parandusi ja kasu tervisele, toovad need ettevõtetele kaasa ka täiendavaid tootmiskulusid, eriti kaubandusega seotud ning intensiivse töö- ja energiatarbega sektorites.

Ökoloogilised majanduskoolid väidavad aga, et sellistest keskkonnavalitsusest saadav kasu kaalub tõenäoliselt üles kõik kulud. Rohelise kasvu poliitika eesmärk on samal ajal parandada keskkonna kvaliteeti ja majanduskasvu. Edukas üleminek keskkonnasäästlikule majanduskasvule võib luua töötajatele uusi võimalusi, kuna töökohti on võimalik luua paljudes madala heitmemahuga majandussektorites, samas kui töökohad hävivad heitmemahukates sektorites.

Tõenäoliselt mõjutab enamikus riikides töökohtade vähendamine keskse stsenaariumi kohaselt kõige rohkem "sinikraed ja farmitöölisi". See töökategooria on suures osas hõivatud energiasektorites ja energiamahukates tööstusharudes, mis on enim mõjutatud sektorites. Kategooriatesse „Teenused ja müük” ning „Juhid ja ametnikud” kuuluvad töötajad saavad üldiselt palgatulu osas kõige rohkem kasu, kuna need ametikategooriad on rohkem esindatud sektorites, mida poliitika kõige vähem mõjutab (nt teenused).

⁵ Meie projekt sisaldab tervet peatükki feministlikust majandusest, seega soovime teil seda teooriate kohta lisateabe saamiseks vaadata.

Rohelise kasvu poliitika edu sõltub ettevõtete ja töötajate suutlikkusest kohaneda poliitikast tingitud muutustega majandusstruktuurides. Täiendavad teadmised töökategooriate kohta, mis on rohelise majanduskasvu poliitika rakendamisel kõige haavatavamad, on olulised haridus- ja koolituspoliitika ning ümberjagamiskavade kohandamiseks, mis vastavad rohelise majanduskasvu eesmärkidele.

Järeldused

Uus kontekst, sama õigeusklik vaim

Et hinnata globaalselt majandusteoorias ja eriti töö- ja tööhõiveteooriates toimunud lähenemismuutusi, on oluline silmas pidada konfliktset sotsiaalset keskkonda, milles need on toimunud. Tegelikult on ajalugu näidanud, et paradigmuuutused toimuvad alati koos oluliste majanduslike transformatsioonidega, mis tulenevad erinevate sotsiaalsete rühmade erinevatest huvidest ja millest majandusanalüüs ei saa kunagi olla ega ole kunagi võõrandunud.

Viimastel aastatel on toimunud väga olulised muutused töö olemuses ja korralduses ning seda mõjutavates üldistes majandustingimustes: tehnoloogiline baas on muutunud peaaegu radikaalselt, finantssüsteemide olemus ja nende seos reaalmajandusega on muutunud. Muutunud, on kehtestatud uus õiguste omastamise süsteem ning erinevad ressursside kasutamise ja liikuvuse režiimid. Regulaatiivsüsteem ja muud institutsioonid, konventsioonid ja sotsiaalsed väärtused, mis struktureerivad ühiskonda ja majandussuhteid üldiselt, on muutunud. Töö osas on muutunud koolituse tingimused töö nõudlus ja pakkumine, vanusepüramiidid, aktiivse ja mitteaktiivse elanikkonna koosseis, tööajad, koolituse tasemed ja tingimused, mis kõik on samuti muutunud.

Kõik need muutused on tingitud erinevatest teguritest, mille spetsiifiline kombinatsioon on igal territooriumil erinev, olenevalt tekkinud sotsiaalsest konfliktist ning varasemate reguleerimis- ja sekkumismudelite edukuse või ebaõnnestumise määrast. Kuid praegu domineerivaid käsitlusi ei iseloomusta mitte just nende erinevuste äratundmine, vaid pigem vaade üldistusele, millega eeldatakse nende peamisi poliitilis-majanduslikke postulaate.

Põhiline "konsensus", mis tänapäeval domineerib majandusmõttes ehk teisisõnu praegune õigeusk, on "Washingtoni konsensuse" ideede all – mudel, mis kirjutab ääremadele ette rea ettepanekuid, mis ütlevad, milline on suurim majanduslik ja poliitiline arusaam. võimud näevad, et need peavad olema majanduslikult vastuvõetavad. Need ettepanekud sisalduvad postulaatides, mis on neoliberaalse doktriini olulised viited:

- 1) Vajadus vähendada valitsuse moonutatavat sekkumist nii palju kui võimalik
- 2) Hindade stabiilsus peaks olema makropoliitika keskne eesmärk
- 3) Valitsuse põhiülesanne peab nüüd olema turgude võimalikult vaba toimimine ilma regulatiivsete piiranguteta.

Euroopa ainulaadsel juhul on see konsensus teostunud ka teises töö ja tööhõive seisukohast olulises aspektis. Kuna rahaliit on üles ehitatud suurte piirangutega tööjõu liikuvusele väga erinevatel põhjustel, tuleb tasakaal saavutada hindade ja palkade paindlikkuse kaudu, mis on viinud paindlikkusstrateegiate tugevdamiseni, eriti tööturul, et edendada konkurentsivõimelised maksustrateegiad ja heaoluriigi järkjärguline lammutamine.

Uue õigeusu teoreetiline käsitlus töömajanduses

Nagu oleme näidanud, on kaasaegsed lähenemisviisid arenenud erinevates jontes ja suurusjärgus. Sellegipoolest on sellel, mida võib mõista kui tänapäeva õigeusku, tunnused, mis on leidnud ülemaailmset konsensust vahendite osas, mis peaksid tööd reguleerima. Peamised ideed on järgmised:

- 1) tööhõive või tööpuudusprobleemid on rohkem seotud ebaadekvaatse individuaalse strateegia olemasoluga kui koondprobleemidega (sotsiaal-kollektiiviga),
- 2) Ideoloogilise struktuuri juurutamine, mis muudab töäjõu kui tootmisteguri kaduma ja muudab selle teatud tüüpi kapitaliks ja töötajad kapitalistideks. Nii saab töäjõust kapitali puhtaimas neoklassikalises mõttes ja klassikonflikt kaob,
- 3) et tööhõive tase on konstant, mitte muutuja, mida on vaja püüda mõjutada makromajandusliku regulatsiooni vahenditega. Vastupidi, tööhõive (ja seega ka töötuse) taseme annab loomulik määr. Töötuse probleemi nähakse taas vabatahtlikuna.

Uue õigeusu viimane omadus on see, et see on saavutanud erakordse poliitilise mõju, ilma et selle pooldajad oleksid leidnud minimaalset empiirilist tõendit selle kohta, et neid tuleks pidada teaduslikeks. Ei ole suudetud tõestada, et tööreformide suurem paindlikkus on tõhus vahend tööhõive taseme mõjutamiseks. Samuti ei saa tõestada, et ametiühingute mõju suurenemine on tööpuuduse põhjuseks, nagu akadeemiline õigeusk korduvalt rõhutab, või seda, mida väidavad sellised institutsioonid nagu Rahvusvaheline Valuutafond.

Arvestades kõike eelnevat, on tungiv küsimus: kuivõrd on majandusel mõttekas tööpuuduse probleemiga tegelemisel eirata töötajate või üldse ühiskonna tõhusa heaolu probleemi? Kui Rahvusvaheline Tööorganisatsioon juhib tähelepanu, et 2019. aastal teenib 2019. aastal kõige madalama sissetulekuga 20 protsenti – ligikaudu 650 miljonit töötajat – alla 1 protsendi ülemaailmsest töötulust ⁶ ning et praegu oleme jõudmas viimase 30 aasta kõrgeima töötuse määrani, peaks küsimus: kas on mõistlik väita, et selline olukord tekib lihtsalt seetõttu, et sellised töötajad on otsustanud endasse mitte piisavalt investeerida või et nad on vabatahtlikult töötud, kuna nõuavad, et nad ei nõustu madalamate palkadega?

Ühesõnaga, lõppsaldo teadmiste osas, mida erinevad majanduskoolid on töö- ja tööhõiveõppesse lisanud, on üsna masendav. Nagu nägime, takistavad praegused domineerivad analüüsid meid mõtisklemast töötuse probleemi globaalsema ja sotsiaalsema olemuse üle. Need piirangud on just need, mis omakorda viitavad suurtele väljakutsetele, millega majandusanalüüs seisab silmitsi töäjõuprobleemide mõistmisel ja selgitamisel. Väljakutsed, mida kindlasti süvendab praegune 2020. aastal alanud ülemaailmne tervisekriis, mis näitab juba peamisi muutusi töäjõustruktuurides ja -korralduses.

⁶ Juurdepääs: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_712234/lang--en/index.htm Ja <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>

Viited

- Mario E. Bergara, Nora Berretta ja Umberto DellaMea Palumbo (toim.) (1999) *Economía para no economistas* . Montevideo, Dep. de Economía, Fac. de Ciencias Sociales, Univ. de la República.
- Keynes, JM (1996) *John Maynard Keynesi kogutud kirjutised. 7: Tööhuvi ja raha üldine teooria* . Repr. London, Macmillan.
- Kicillof, A. (2010) *De Smith a Keynes: siete lecciones de historia del pensamiento económico; un análisis de los textos originales* . Majanduslikud teemad. Buenos Aires, Eudeba.
- Marx, K., Scaron, P. & Marx, K. (20) *El Capital: crítica de la economía política* . Biblioteca del pensamiento socialista Série Los clásicos. México Madrid, España, Siglo Veintiuno toim.
- OECD, (2017), *Keskkonna- ja majanduspoliitika integreerimise tööühm*.
- Pacífico, A., Trucco, I., y Barletta, MA (2014) I mercado de trabajo y la educación: la visión neoclásica e institucionalista. *Revista Ciencias Económicas* .
- Sapsford, D. & Tzannatos, Z. (1997) *Tööturu ökonomika* . Macmillani tekstid majanduses. 2. trükk. Basingstoke, Macmillan.
- Smith, A. & Skinner, AS (1970) *Rahvaste rikkus: I-III raamatud* . Pelikani klassika. Harmondsworth, pingviin.
- Torres López, J. (2015) *Economía política (5a. toim.)*. [Võrgus]. Madrid, Larousse – Ediciones Pirámide. Saadaval aadressilt: <http://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=4626685> [Kasutatud: 19. mai 2020].
- Torres López, Juan Montero Soler, Antonio (2005) Trabajo, teooria majandusteadlane y desempleo. *Principios. economía política estudios* . (3), 5–36.
- Tsoufidis, L. (2010) *Konkureerivad majandusmõtte koolkonnad* . Berliin ; London, Springer.

3. Koolitusmaterjalid

Tegevus 1: Bingo!

Ülevaade

Tegevus on mõeldud õpilastele erinevate majandusmõtete koolkondade põhiomaduste arvessevõtmiseks.

Eesmärgid

- stimuleerida selgitatud teoreetiliste mõistete üle mõtlemist
- uurida peamisi erinevusi erinevate majandussüsteemide vahel
- esitada mõningaid põhifakte klassikalise, marginalistliku, neoklassitsistliku, marksistliku ja keynesi mudeli kohta

Materjalid ja aeg

Bingo on kujundatud allpool näidatud tabelina, mille saab eelnevalt välja printida või juhendaja ja õpilased käsitsi joonistada. Aega saab reguleerida 30 minutist kuni tunnini.

Grupi suurus

10 miinimum

Juhised treeneritele

1. Jagage klass väikesteks rühmadeks.
2. Õpetaja joonistab/jagab järgmise tühja tabeli, selgitades, et võistkond, kes täidab esimesena vertikaalses veerus 3 X, peaks hüüdma BINGO!

	Klassika (ilma Marxi)	Marginalist	Neoklassikaline	marksistlik	Keynesi
Esimene kool, mis asetas majanduse teaduseks					
Selle kooli jaoks ei tohiks riik sekkuda					
Healuriigi asutaja					
Kapitali kontsentratsiooni tugevaim kriitik					
Leiutas nähtamatu käe kontseptsiooni					
Defineeris abstraktse tööjõu ja ülejäägi mõiste					
Põhineb väärtusteooriatel					
Leiutas tööturu mudeli					
Leiutas kasulikkuse teooria					
Selle teooria kohaselt ei taga turuseadused täielikku tööhõivet					

Tabel tulemustega (juhendaja jaoks)

Teooriad/koolid	Klassika (ilma Marxita)	Marginalis t	Neoklassik a	marksis tlik	Keynesi
Esimene kool, mis asetas majanduse teaduseks	X				
Selle kooli jaoks ei tohiks riik sekkuda	X	X	X		
Heaoluriigi asutaja					X
Kapitali kontsentratsiooni tugevaim kriitik				X	
Leiutas nähtamatu käe kontseptsiooni	X				
Defineeris abstraktse tööjõu ja ülejäägi mõiste				X	
Põhineb väärtusteooriatel	X	X		X	
Leiutas tööturu mudeli			X		
Leiutas kasulikkuse teooria		X			
Selle teooria kohaselt ei taga turuseadused täielikku tööhõivet					X

3. Pärast seda, kui esimene võistkond hüüab Bingo! Juhendaja peab kontrollima vastuste õigsust ja soodustama küsimuste korral õpilastega dialoogi.

4. Kui esimene võistkond vastas kõikidele punktidele õigesti, siis harjutus lõppeks sellega. Vastasel juhul jätkab juhendaja lauale jäänud teemade ettelugemist.

Tegevus 2: Väärtuste viktoriin

Ülevaade

Tegevus on mõeldud selleks, et õpilased mõistaksid selles peatükis selgitatud väärtusteooriate erinevusi. Kuna mõisted võivad segadust tekitada, on soovitatav enne viktoriini teha lühike kokkuvõtte konkreetsest teemast.

Eesmärgid

- kinnistada väärtusteooriate ja selle seoste tööga ümber seletatud mõisteid

Materjalid ja aeg

Materjale pole vaja. Soovitame teil kasutada veebiplatvormi nagu myquiz.org (kuni 25 õpilasele tasuta). Aega saab reguleerida 30 minutist kuni tunnini.

Grupi suurus

Individuaalselt

Juhised treeneritele

1. Koolitajad peaksid andma õpilastele viktoriini lingi, mis tuleks eelnevalt ette valmistada.
2. Juhendaja loeb ette iga vooru küsimused (vt altpoolt Viktoriiniküsimused) ja saab tegevuse peatada, kui õpilastel on küsimusi.
3. Pärast viktoriini lõpetamist näeb juhendaja, kes on võitja ja annab õpilasele auhinna (see võib olla sümbolne!). Kokku peaks see tegevuse osa kestma 20–30 minutit.

Küsimused

1. Esimene autor, kes seostas kaupade väärtust tööjõuga, on :
 - a. Marx
 - b. Adam Smith
 - c. David Ricardo
2. Riccardo jaoks on peamine hindade regulaator :
 - a. Tööaeg kauba tootmiseks
 - b. Vahetusväärtus
 - c. Töötajate palgad
3. Ricardo peamine täiendus Smithi väärtusteooriale on :
 - a. Parema "tööaja" määramine
 - b. Palgad on nagu mis tahes muu kauba hind ja võivad muutuda püsivalt
 - c. "Ürgühiskonna" värskendus
4. Vaatamata erimeelsustele nõustusid Smith ja Ricardo, et:
 - a. Kaubad on vahetus, kui nõudlus ja pakkumise hind langevad kokku
 - b. Et palkade ja hüvitiste lisamine vastaks hindadele
 - c. Et ainult ja ainult tööjõul on võime väärtust "luua".
5. Olulised erinevused klassikute ja Marxi vahel väärtusteooriates on järgmised:
 - a. Erinevus abstraktse töö ja konkreetse töö vahel
 - b. See väärtus ja vahetusväärtus ei ole samad

- c. Mõlemad ülaltoodud
6. Marxi järgi " *kauba väärtuse suurus muutub otseselt töö kogusega ja pöördvõrdeliselt sellesse investeeritud tööjõu tootlikkusega*".
- Tõsi
 - Vale
7. Marxi sotsiaalselt " *vajalik tööaeg on hindade ja kasumi regulaator*" on analoogne Smithi omaga.
- Hinnateooria
 - Nähtamatu käe teooria
 - Mõlemad ülaltoodud
8. Marx määratles lisaväärtuse kui...
- Vahe kogu tööaja ja töötajate töövõime taastootmiseks vajaliku aja vahel
 - Tasustamata tööjõu ja tööjõu ülejäägi erinevus
 - Mitte kumbki ülalmainitutest
9. Kool, mis tuli asendada *tööväärtuste teooriat kasulikkuse teooriaga* oli :
- Neoklassika
 - Keynesi
 - Marginalist
10. Peamine põhjus, miks *tööväärtuste teooriast* loobuti, oli:
- Marksismist eristamiseks
 - See äratas organisatsioonis rahulolematust, kuna viis sotsiaalse ümberjagamise küsimustes "ohtlike järeldesteni".
 - Mõlemad ülaltoodud
11. Marginalistliku koolkonna jaoks määrab kauba väärtuse selle kasulikkus, mis viitab rahulolule, mis tuleneb kauba tarbimisest . Õige või vale?
- Tõsi
 - Vale
12. Marshalli peamine panus väärtusteooriasse on:
- Piirkasulikkuse idee
 - Idee s *tööohver ja ootamise ohver*
 - Väärtusseaduse tagasilükkamine

Alternatiivne märkus: kui juhendaja peab harjutust publiku jaoks liiga keeruliseks, soovitatakse veebipõhise MyQuiz'i tööriista asemel seda võrguühendusega harjutusena hõlbustada (kuna see on põhimõtteliselt ühe valiku harjutus). Sel juhul ei avalda õpilastele võrgutööriista ajastus survet ja neil võib olla selles peatükis esitatud teave, et sealt vastuseid otsida.

Tegevus 3: Õige või vale

Ülevaade ja eesmärgid

Tegevus on mõeldud selleks, et õpilased mõistaksid neoklassikalise koolkonna ja Keynesi koolkonna teooriate erinevusi.

Materjalid ja aeg

Juhendajal soovitatakse väited tahvlile või PPT-esitluses välja kirjutada, et õpilased oleksid kogu harjutuse ajal nähtavad.

Grupi suurus

Seda saab läbi viia kas rühmades või individuaalselt. Tegevus võiks kesta 20/30 minutit ja ideaalis järgneb sellele arutelu.

Juhised treeneritele

1. Vastavalt inimeste arvule peaks juhendaja otsustama, kuidas rühma jagada.
2. Juhendaja esitab õpilastele tõeseks või valeks määratletavad väited ja annab neile 15 minutit aega rühmades mõtlemiseks/arutlemiseks.
3. Lõpuks jagas iga rühm oma tulemusi, põhjendades ainult valeväiteid.
4. Juhendaja võib otsustada, kas avaldada iga väite tulemuse harjutuse ajal või lõpus. Jällegi, igal juhul on arutelu julgustatud.
5. Juhendaja saab valida järgnevast loendist analüüsitavaid T/F-ide arvu vastavalt rühmal oldud ajale ja sellele, kui raske see neil oli.

avaldused

1. Eoklassikalises teoorias on automaatne ja magnetiline tendents, mis surub süsteemi tasakaalu ja ei puhka enne, kui see jõuab sellesse olekusse (T).
2. Pakkumise kõver kujutab töötajate tehtud otsust nende töö eest saadud töötasu ja vaba aja pakutava kasulikkuse ja selle languse e (F: esimene osa on tõene, kuid kõveral on ülespoole kalle) vahel e)
3. Neoklassikalises teooria kohaselt viib tööturg automaatselt täistööhõiveni palgaga, mis tasakaalustab pakkumise ja nõudluse (T).
4. Neoklassitsistlikus teoorias on töötus vabatahtlik ja seda saab lahendada tööjõunõudluse suurendamisega (F: esimene osa on tõsi, kuid seda ei saa lahendada nõudluse suurendamisega, selle teooria puhul on tööpuuduse lahendamiseks ainus viis palkade alandamine).
5. Neoklassikalise teooria kohaselt on majandus alati täistööhõive tingimustes ja palgajäikus on töötuse põhjus (T)

6. Keynesi teoorias võib tööpuudus olla ka tasakaalusituatsioon, mis võib olla ajas stabiilne, kuid töötajad saavad oma palka alandada, et jõuda tagasi tasakaalu (F: esimene osa on õige, teine osa vale: töötajad ei saa tööpuudust vähendada, sest nad ei saa seda teha vähendada reaalpalka)
7. Ei nõustu Say seaduse kohaselt ei suurenda Keynesi teoorias igasugune tootmise ja sissetulekute suurenemine alati nõudlust, kuna viimane teeb vahet tarbimisnõudluse ja investeerimisnõudluse vahel. (T)
8. Keynesi teooria kohaselt, kui investeerimisnõudlus on suur, võib tasakaalustatud hõivatuse maht olla väiksem kui täistööhõive tagamiseks vajalik (F: just vastupidi, kui investeerimisnõudlus on väike ja ebapiisav, võib see põhjustada tööpuuduse)
9. Keynesi teooria kohaselt peavad investeringud alati "täitma tühimiku" mis tahes tootmistaseme (ülemaailmne pakkumine) ja tarbijanõudluse vahel, alati madalamal (T)
10. Keynesi teoorias on töötuse põhjuseks nõrk nõudlus, täpsemalt nõrk tarbimisnõudlus (F: see on nõrk investeerimisnõudlus)
11. Keynesi teooria kohaselt ei ole eksogeensed turu sekkumised (riigi poolt) negatiivsed, kuid on hädavajalikud täieliku tööhõive saavutamiseks (T)

Tegevus 4: Gruppide rühmitamine

Ülevaade ja eesmärgid

Tegevuse eesmärk on siduda kõige asjakohasemad autorid ja teadlased iga selles peatükis kirjeldatud majandusmõtete koolkonnaga. Samuti lisab see erinevuse ortodokssete ja heterodokssete majandussuundade vahel, et õpilased saaksid aru iga argumendiliini seisukohtadest.

Materjalid ja aeg

Juhendaja võib harjutuse läbiviimiseks kasutada veebiplatvormi nagu Miro.com või teha seda võrguühenduseta, printides ja lõigates allpool jagatud vormid.

Grupi suurus

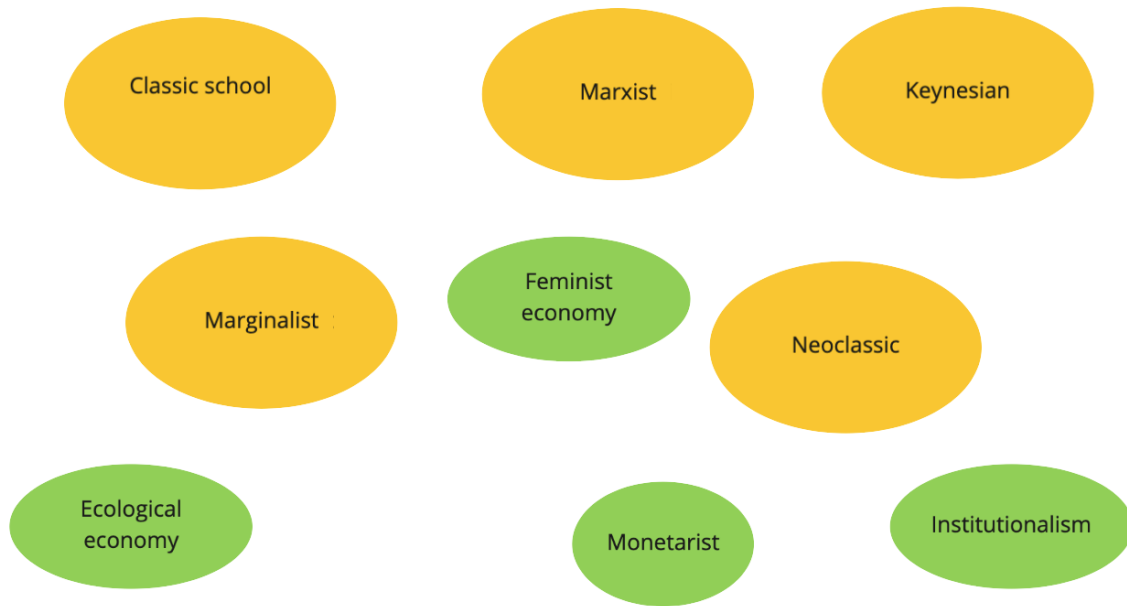
Seda saab läbi viia kas rühmades või individuaalselt. Tegevus kestab 20/30 min.

Juhised treeneritele

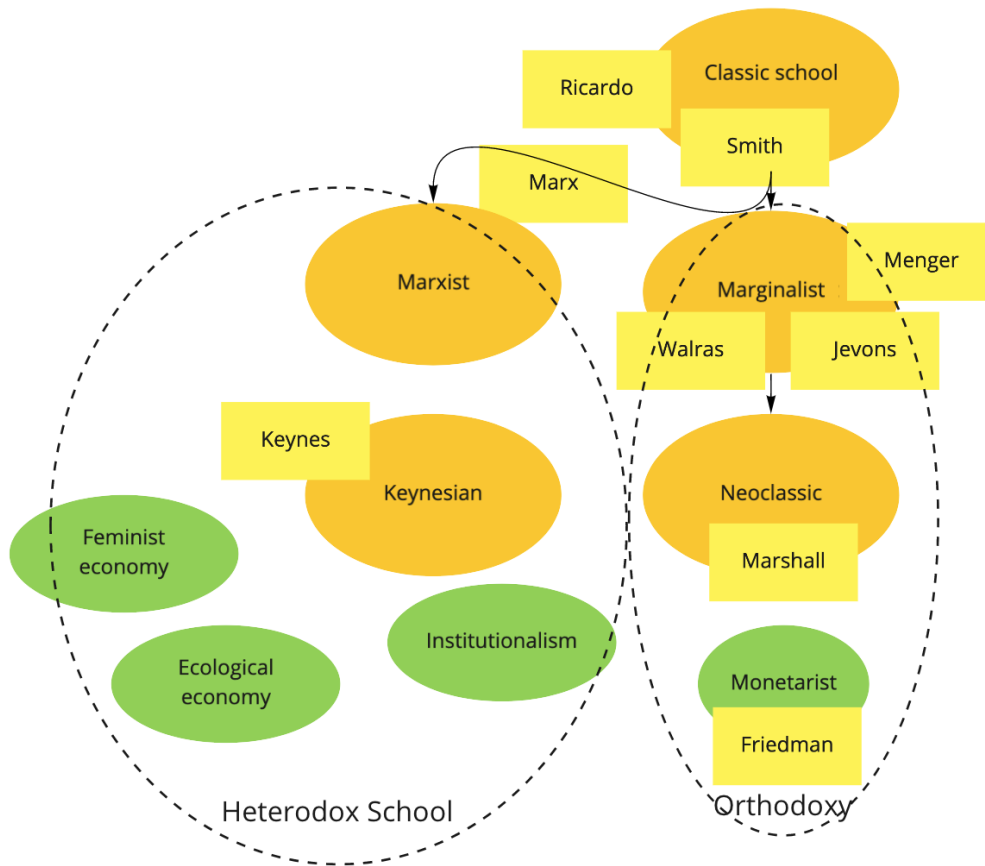
1. Vastavalt inimeste arvule peaks juhendaja otsustama, kuidas rühma jagada või kas tegevust individuaalselt läbi viia.
2. Juhendaja esitleb erinevaid koole organiseerimata kujul (joonis 1) ja palub õpilastel need oma äranägemise järgi järjestada (võiks soovitada järgida peatükis toodud ajaloolist suunitlust). Juhendaja võiks küsida, millised koolid tunduvad õpilaste üldteadmiste põhjal rohkem mingisse heterodokssesse või ortodokssesse majandusliini kuuluvat.
3. Pärast seda, kui õpilased on erinevad koolid kokku pannud, palutakse neil leida autorite nimed iga kooli ümber, kuhu nad kuuluvad.
4. Kuna see on harjutus, mis on mõeldud sidemete stimuleerimiseks, pole õigeid ega valesid vastuseid. Sellegipoolest on joonisel 2 kujutatud kõige lähemal sellele, mida peetakse kokkuleppeks. Jällegi, igal juhul on arutelu julgustatud.

Arvud

Joonis 1. Korrastamata koolid

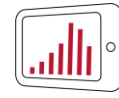

Joonis 2. Lõpptulemus

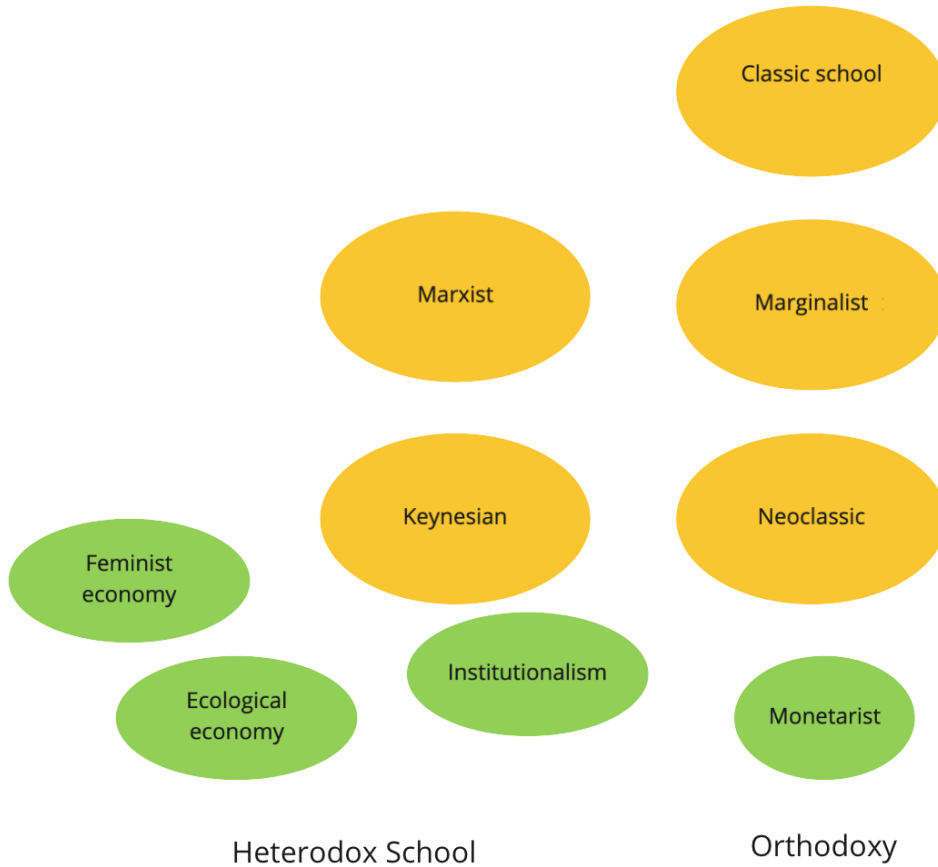
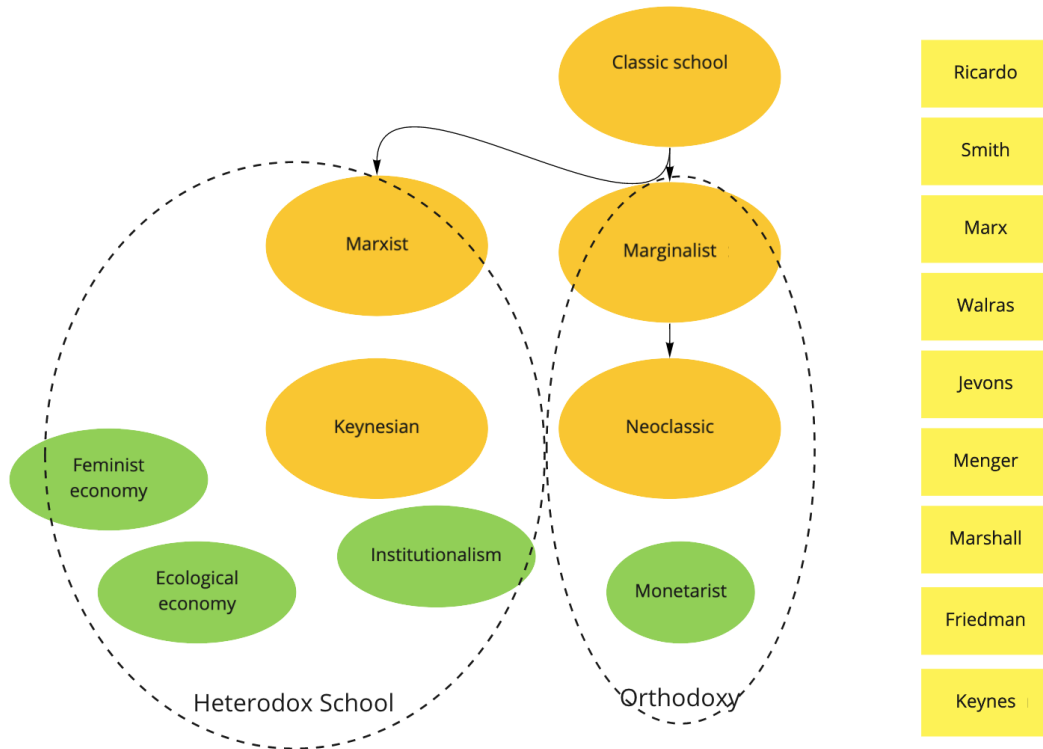
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

FRESH-UP
ECONOMICS

Juhendajale printimiseks:

Juhendajale printimiseks:

4. Interaktiivne õppematerjal

Tegevus 2: Väärtuste viktoriin

Küsimused

1. Esimene autor , kes seostas kaupade väärtust tööjõuga, on :
 - a. Marx
 - b. Adam Smith
 - c. David Ricardo
2. Riccardo jaoks on peamine hindade regulaator :
 - a. Tööaeg kauba tootmiseks
 - b. Vahetusväärtus
 - c. Töötajate palgad
3. Ricardo peamine täiendus Smithi väärtusteooriale on :
 - a. Parem "tööaja" määramine
 - b. Palgad on nagu mis tahes muu kauba hind ja võivad muutuda püsivalt
 - c. "Ürgühiskonna" värskendus
4. Vaatamata erimeelsustele nõustusid Smith ja Ricardo, et:
 - a. Kaubad on vahetus, kui nõudlus ja pakkumise hind langevad kokku
 - b. Et palkade ja hüvitiste lisamine vastaks hindadele
 - c. Et ainult ja ainult tööjõul on võime väärtust "luua".
5. Olulised erinevused klassikute ja Marxi vahel väärtusteooriates on järgmised:
 - a. Erinevus abstraktse töö ja konkreetse töö vahel
 - b. See väärtus ja vahetusväärtus ei ole samad
 - c. Mõlemad ülalloodud
6. Marxi järgi " *kauba väärtuse suurus muutub otseselt töö kogusega ja pöördvõrdeliselt sellesse investeeritud tööjõu tootlikkusega*".
 - a. Tõsi
 - b. Vale
7. Marxi sotsiaalselt " *vajalik tööaeg on hindade ja kasumi regulaator*" on analoogne Smithi omaga.
 - a. Hinnateooria
 - b. Nähtamatu käe teooria
 - c. Mõlemad ülalloodud
8. Marx määratles lisaväärtuse kui...
 - a. Vahe kogu tööaja ja töötajate töövõime taastootmiseks vajaliku aja vahel
 - b. Tasustamata tööjõu ja tööjõu ülejäägi erinevus
 - c. Mitte kumbki ülalmainitutest

9. Kool, mis tuli asendada *tööväärtuste teooriat kasulikkuse teooriaga* oli :
- Neoklassika
 - Keynesi
 - Marginalist**
10. Peamine põhjus, miks *tööväärtuste teooriast* loobuti, oli:
- Marksismist eristamiseks
 - See äratas organisatsioonis rahulolematust, kuna viis sotsiaalse ümberjagamise küsimustes "ohtlike järeldusteni".
 - Mõlemad ülaltoodud**
11. Marginalistliku koolkonna jaoks määrab kauba väärtuse selle kasulikkus, mis viitab rahulolule, mis tuleneb kauba tarbimisest . Õige või vale?
- Tõsi**
 - Vale
12. Marshalli peamine panus väärtusteooriasse on:
- Piirkasulikkuse idee
 - Idee s tööohver ja ootamise ohver**
 - Väärtusseaduse tagasilükkamine

Tegevus 2: Õige või vale

Avaldused

1. Eoklassikalises teorias on automaatne ja magnetiline tendents, mis surub süsteemi tasakaalu ja ei puhka enne, kui see jõuab sellesse olekusse (T).
2. Pakkumise kõver kujutab töötajate tehtud otsust nende töö eest saadud töötasu ja vaba aja pakutava kasulikkuse ja selle languse e (F: esimene osa on tõene, kuid kõveral on ülespoole kalle) vahel e)
3. Neoklassikalises teooria kohaselt viib tööturg automaatselt täistööhõiveni palgaga, mis tasakaalustab pakkumise ja nõudluse (T).
4. Neoklassitsistlikus teorias on töötus vabatahtlik ja seda saab lahendada tööjõunõudluse suurendamisega (F: esimene osa on tõsi, kuid seda ei saa lahendada nõudluse suurendamisega, selle teooria puhul on tööpuuduse lahendamiseks ainus viis palkade alandamine).
5. Neoklassikalise teooria kohaselt on majandus alati täistööhõive tingimustes ja palgajäikus on töötuse põhjus (T)
6. Keynesi teorias võib tööpuudus olla ka tasakaalusituatsioon, mis võib olla ajas stabiilne, kuid töötajad saavad oma palka alandada, et jõuda tagasi tasakaalu (F: esimene osa on õige, teine osa vale: töötajad ei saa tööpuudust vähendada , sest nad ei saa seda teha vähendada reaalpalka)
7. Ei nõustu Say seaduse kohaselt ei suurenda Keynesi teorias igasugune tootmise ja sissetulekute suurenemine alati nõudlust, kuna viimane teeb vahet tarbimisnõudluse ja investeerimisnõudluse vahel. (T)
8. Keynesi teooria kohaselt, kui investeerimisnõudlus on suur, võib tasakaalustatud hõivatuse maht olla väiksem kui täistööhõive tagamiseks vajalik (F: just vastupidi, kui investeerimisnõudlus on väike ja ebapiisav, võib see põhjustada tööpuuduse)
9. Keynesi teooria kohaselt peavad investeringud alati "täitma tühimiku" mis tahes tootmistaseme (ülemaailmne pakkumine) ja tarbijanõudluse vahel, alati madalamal (T)
10. Keynesi teorias on töötuse põhjuseks nõrk nõudlus, täpsemalt nõrk tarbimisnõudlus (F: see on nõrk investeerimisnõudlus)
11. Keynesi teooria kohaselt ei ole eksogeensed turu sekkumised (riigi poolt) negatiivsed, kuid on hädavajalikud täieliku tööhõive saavutamiseks (T)

Creative commons advice

This text is published under the terms of the Creative Commons License: by-nc-nd/3.0/ The name of the author shall be as follows: by-nc-nd/3.0/ Author: Magdalena Prieler, Sven-David Pfau and Andreas Novy, funding source: Erasmus+ Programme for Adult Education of the European Union. The text and materials may be reproduced, distributed and made publicly available for non-commercial purposes. However, they may not be edited, modified or altered in any way.

Copyright information on images can be found directly under the images.

Disclaimer Erasmus+

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.